

REDACȚIA

Arad, Dealul Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10
pe 1/4 an . . . 5
pe 1 lună . . . 2
Nr-ii de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe un an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Dealul Ferenc-utca nr. 20

INSERȚIUNILE:
de un șir zarmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancoate nu se primesc

Tatăl nostru...

(U) Iubirea de neam a fost puterea magică care ne-a ținut pe noi într'un mănunchiu peste greul vremilor săngeroase câte au trecut peste capul neamului românesc.

Dintre toate neamurile din țară, noi am avut mai puțin renegați, că și pe care îl ademeniau rangurile domnești, știa *Tatăl nostru* învețat dela măicuța sa și acel *Tatăl nostru* îi fermeca înaintea ochilor sufletești căsuța părintească și bisericuța din satul în care s'a născut; pe maica dulce și pe tata frânt de munca zilei pentru „pâinea cea de toate zilele”, cum îl apăra de cel care-l ura pentru singurul păcat ce-l avea, că-l — Român.

Și dacă se și întâmpla că alții runcau câte un tăciune între noi și apoi ne îndărgiam între noi și ne încaeram, dar suna clopotul bisericeii și ne aducea aminte că suntem de o lege și de o mamă și se ridica iubirea de neam peste ura personală și biserica car ne împăca, și ne ertam unii altora și ear eram una în fața primejdiilor ce ne amenințau din orice și strînsi la un loc, ori cum se zice în limba politică: *solidari*, răsbeam a da înaintea ca un neam de oameni.

Amec al sângelui și al legii, proprie neamului românesc, este chezașia noastră.

Nu veți clătinați dar cu sufletul vostru când pârjoliți de tăciunele aruncat între noi, ne vizerăți încăerați, căci „*Tatăl nostru*” ear ne adună.

Dar mai nainte să ne mărturisim, să ne ertăm unii pe alții și numai atunci să ne atingem de potirul iubirii care toate le împlinește.

Eram toți una pe vremea *Memorandumului*. Lei colea câte unul mai domol de fire clătina din cap și ne reținea dela pasurile îndrăznețe ce le făceam la poalele tronului. Cu inima

însă și ei erau cu noi, căci toți simțeau greul stărilor ce le înduram dela șovinismul guvernelor maghiare.

Și de anti se ținură conferințele naționale, cari lucrau prin comitetul național pentru drepturile poporului românesc, îndeosebi pentru *respectarea legii de naționalitate*.

Această lege de naționalitate a fost prețul păcii dela 1868, când Majestatea Sa voia să-și împăce toate popoarele după felul lor, dându-le chezașie legală pentru dezvoltarea lor culturală și religioasă.

Dar nu multă vreme dăinuie stăpânirea legit de naționalitate și ea, venită guvernele maghiare șovinite cari nesocoteau legea și ne guvernau turcește.

Ajunși în această osândă, cuprinsăram jalbele noastre într'un Memorand și la 1892 plecarăm cu el pe ponos la părintele țării, la Majestatea Sa Francisc Iosif I, ca să facă pace între noi și guvernele ungurești.

Eram increzuți în recunoașterea valorii noastre politice. Că doar în timp de pace noi eram și pe timpul iobăgier feudale și în timpul iobăgier șovinite de astăzi, cel mai bun material de călăuză, poporul care „plânge și plânge și plânge și plânge” doar și ear înaintea în luptele săngeroase.

În dițiile noastre ne învețau credința cătră coroană. Urmând acelor tradiții, la 1848 Românii se formează în legiuni și în lipsă de arme înșiș cu a lor iscusință inventează nouă armă, adică tunuri de cireș cu gloanțe de piatră cioplită, ca să apere coroana Habsburgilor. Și la 1866 pe când Benedek cu regimentele ungurești îngenuchiază înaintea Prusacilor la Königgrätz și dragonerii prusaci își sdrăngosau armele prin palatul dietei istorice din Pojon, regimentele noastre sevărsau minunile vitejiei sub comanda arhiducelui Albrecht peste viețile fraților nostri Italiani, căci era mai mare

credința cătră coroană și iubirea de patrie, decât legătura sângelui cu Italianii.

Se știe doar în Burgul din Viena, cum în momentul hotărîtor dela Custozza arhiducele Albrecht se repezise călare cătră regimentul 50 cel curat românesc, cu apelul: „Voi purtați cea dintâiu decorație în armată, arătați-ve vrednici de ea” și regimentul astfel electrisat se avântă în asalt pe colinele *Custozzei* și cu pierderi de 800 feciori remași morți hotărește soarta luptei.

Austro-Ungaria ese biruitoare din războiul italian.

Ei, dacă noi apăram steagurile Habsburgice și la Königgrätz, poate că altcum ieșea treaba și acolo. Altfel și cel din urmă cadet din armată o știe, că elementul românesc este cel mai resistant (*Ausdauerlich*) soldat în armată, necum să fie aceasta uitată în Burg.

Guvernul maghiar însă ne-a stat în cale și a închis din naintea noastră porțile din Burg. Ne-am întors dar acasă fără a da față cu Majestatea Sa, ear acasă ne așteptară bande de bălăuși bine organizate, cari sevărsiră vândălișmele din Turda, Oradea-mare și Arad unde și sânge s'a vărsat și apoi ear nu mai știe de ororile din și-ștă.

În scurtă vreme aruncară apoi în țară „*Clăntina*” națională în grea temniță la Seghedin și Vaș.

A mai rămas însă afară de temniță un bărbat, care avea farmecul de a aduna în giurul steagului național toată suflarea românească și la gemelele temnițelor a răspuns cu *alianța naționalităților* încheiată chiar în inima țării, în Budapesta, la anul 1895, în congresul naționalităților.

Așa ne întărirăm odată cu soliditatea tuturor naționalităților din țară.

Și pe când în giurul temnițelor astfel se petreceau lucrurile, în temniță

și făcu cale sfășiarea. Martirii nostri nu ieșiră precum au intrat în temniță.

A erupt criza din Sibiu cu toate urmările sale triste. Se deslănțiră patimile și se vorbia și scria cu venin despre năluci de trădări și superba nație de eri alaltăeri, care bătea la porțile imperătești și era împodobită cu cununa martiriului, presenta tabloul unui cort de țigani.

Am înțeles, că aici s'a întâmplat ceva dela noi neatârnat ce ni-a spart pe rușinoasa temă de trădare națională.

Aveam dar datorință să ne pecisăm poziția în situația schimbată.

Așa ne întemeiarăm această foaie din Arad, că în vîrstă fiind, să mărturisim de noi.

Am zis celor din Sibiu: lucrați și voi, vom lucra și noi și cel mai harnic meargă înainte, — *toate căile duc la Roma!*

Părerea noastră era, că pe terenul politiceii de rezistență pasivă nu mai putem sta, dacă vorba e să nu privim cu mâinile în sin cum alții fac școala politică a poporului nostru și formează din el cu timpul legiuni politice contra noastră.

Prin închiderea porților Românilor dinaintea deputațiilor române care ducea în propăș Memorandumul cu postulatul autonomiei Ardealului și a pasivității s'a consumat acele două puncte din programul național peia 1891.

Aceasta era *situația schimbată*, care ne determina a deschide discuțiunea asupra unei *nouă direcțiuni politice*, care tindea într'acolo, ca să suspendăm din programul dela 1881 autonomia Ardealului, să lăsăm pasivitatea și mergînd în parlamentul maghiar, să spunem acolo durerile neamului românesc, ca de acolo să fie auzite și în Burg și în Europa și poporul să-l ținem strîns în jurul steagului național.

Dacă nu făceam așa, trebuia să imblătim și mai departe pe *rezistența pasivă* cum o imblătesc și acum frații

George Baritiu și amicii săi.

— Corespondență. —

Thorotzko, 1-ma 7-bris. 1829.

Kedves Baritzom!

Romai nyelvben, Cicerói ékesseggel írott és hozzám mint gyengébb korod nevelőjéhez intézett több leveleidre vagyok adoss — ámbátor érzésben meg tettem szép foglalatú leveleidre válaszomat; oh de talán a külsőkben vártad azt meg tétetni — hitesse el azt magával minden az én nevelésem alatt megfordult Ifjú; hogy nem tsak phajtom az ő boldogságát; s örömdem előmenetelét, de imáthatom is azért s áldozatiimból ki nem hagyom — Hát egy Baritz György, a ki egy felejthetetlen tanítvány, a ki jóval egyebet nem hagyott szívében és emlékezetében s a ki ezen kedves emlékezetet kialunni nem engedi hallgatatos érzéschhel tellyes levelével köszönöm fenntartván azt? — Mindent köszönök, hogy emlékezetetből ki nem törölsz, köszönöm gyönyörű leveleidet melylyekkel én kevély vagyok, s érdemes vendégeimnek ditsekdedve mutogatni van szerentsém, s iléld meg azokról tett szép reflectió kire háromlik? — Nem ok nélkül érez szíved erántam,

1) Reproducem scrioarea aceasta, nu numai pentru că ea caracterizează pe Baritiu ca tinăr, ci și pentru dovedirea intimității de-odată dintre dascăli maghiari și elevi români.

— szintén 500-ra megyen azon ifjak száma, kik nevelésem alatt megfordultak; — de szokott dicselkedésem a világ előtt, hogy egy Baritzom -- egy Krizám volt s most egy Berdém van.

Engedj meg hogy válažom késik; hivatalbéli tsoportos foglalatosságaim, melyek előttem is esmératesek s magános szomorú özvegységem melybe az ég helylyeztetett az elmúlt estendő 8-ber 6-án, mentsenek meg engemet előttem — legalább gyengitsek a vádat — ide teszem azt is, hogy tsak nem az egész canicalai ferian beteg voltam s feküdtem is — ugyan csak ha minden leveleidre nem válaszhatok is, de lelkeim szent érzéseire mindenkor szomot tarthat.

Hát Sándor a szalma alatt hogy pihen? Örömmel olvasván az ő rendjeit is — jót kívánok nekük. — Conditiodról s a tanultás modjáról is szeretnék valamit hallani, és hogy mitsoda letzkében vagy?

Kriza is az Eminentában kedves collegád ki eddig Kereszturon tanult most megyen Kolozsvárra valamint Szent-Mártoni is — keresd fel őket gyakran es éljeteik együtt Baráttságban, a meg sokat teszen az ifjunak a tölkélletesedésre — ha a szívek és fejek az érzések es gondolatok össze suroladnak fallérozodás (?) az effectum a — továbbá ely boldogul ötséddel együtt — az Isten álgyn med jó szivedért kívánja kedves Baritzom, volt nevelőd

Szebes Pál,
Rector.

1836.

Blaj, 8 Noemvrie (27 Oct.) 1836.

Iubite frate!

Cipariu fericește pe Baritiu, că a putut pleca la Brașov și vorbește despre vladica din Blaj, precum urmează: *) Aceste teate mai mult leam audtu din Vladicu, că carele și despre D-Ta am graitu atunci cându am sositu *) și iam fostu spusu, cum că luându *) carte dela Brașoveni în conțenatiu *) teai întorsu la Brassov, si au veș se viț cu Moldvai, au de nu, veș se remăi arolo Profesor pelenga 300 fln *) si prin M(oldvai) veș se ceț binecuventare, la care rimicu nu s'au aretatu a fi împotriva ba togm'a au disu că asia nu se împotrivesce

*) Avind un scop istoric, nu filologie, publicația de față nu va ține seamă de fonetica scrisorilor, ce va cuprinde. Nu se va țipări deci dătorie, ci dătorie; nu lo ei en etc. Uneori ne vom abate dela această regulă; pentru a da, totuși, câte-va probe și de felul cum pronunțau și scriau scriitorii nostri limba maternă cuvintele însă și ordinea cuvintelor nu va fi modificată nici-odată! — Scrioarea de față a lui Cipariu este reproducută așa:

*) Cipariu sosise din călătoria la București, unde fusese împreună cu Baritiu.

*) Primind.

*) Carantina dela graniță. În Orient era ciună și în România coleră.

*) A rămas cu 20.) fl. potrivit contractului din 17 29 Septemvrie 1836 cf.: A. Barseanu, Istoria școlilor centrale române gr.-or. din Brașov, p. 29.

deca veș se daț de scire înainte si s'or bucura cându printr'at s'ei ar putea se foloseasca si altor'a; pentru aceea D-Ta ti odichnitu s'it togmesce lucrurile cum socotesci mai bine, fora de frica de a fi superatu.

T. Cipariu.

Blaj, 8 Noemvrie (27 Oct.) 1836.

Iubite frate!

Prin această scrioarea a mea mă grăbesc a-ți răspunde la unele puncturi, ce avuși bunătate în scrioarea D-tale cea din urmă a "mi-le însemna. Și mai întâiu, cumcă înștiințarea despre colecția autorilor clasici cu posta cea mai dinainte în 20 exemplare o am primit împreună cu o scrioarea prietenească dela d. Eliad, în care și D-tale trimite compliment. *) Măria Sa însă D. Episcop nu este acasă, plecând togm'a în Vinerea trecută la Cluj, să-și facă Prințulul curtenirea. Când va să se întoarcă înapoi, numai decât mă voi ruga ca să se învrednicească a pune un pas spre înlesnirea aducmeră acelora... **) dară oare cu folos? e altă întrebare, la care știț bine că eu totdeauna sunt plecat

*) Colecțiunea autorilor clasici ce s'a început cu periodul întâiu al Curierului de ambe sexele era alcătuită din traduceri din Byron, (de Eliade Rădulescu) Homer și Alifiori (C. Aristia), V. Hugo (St. Etolia), Le Sage, Rousseau.

*) Punctele (...) însemnează totdeauna pasago ce au rămas netipărite.

carl nu au văzut situația schimbată în consumarea procesului Memorandului; ori, bine ce era de făcut?

Luptă și în contra Coroanei?

Vor fi zicând, cei-ce au rămas acasă dela pelerinajul din Viena: Bine, nu v'am spus să nu mergeți? eată, temerile noastre s'au împlinit, că nu veți fi primiți, acum nu mai aveți apelată...

Nu. Dar ne știm, că cu autonomia Ardealului și cu pasivitatea nu avem ce mai căuta la Coroană și prin aceasta am sfârșit-o cu politica antememorandistă și ni s'impunea noua direcție politică pelerinajul la Coroană ne și mai departe în agitație și revinem la așezarea noastră în cumpăna po-

neputință prin desființarea metului național, falnica luptă de odinioară s'a deplasat în țara contra Aradanilor, cari aveau o rană grea pe care o amputează prin alegerea lui Iosif Goldiș de episcop.

Acum e consumată și această luptă. Astăzi nu va mai fi nimenea între Români, care să nu înțeleagă, că de ce a trebuit să alegem la 1899 pe Iosif Goldiș de episcop și mai presus de toate nu va fi nimenea să o susțină, că prin alegerea lui Iosif Goldiș de episcop ne-am vândut Ungurilor, — acum după-ace guvernul maghiar a sfătuit coroana să respingă votul bisericeii dat pentru episcopul Mangra.

Ori mai este cine-va în nedumerire, că pentru-ce n'a propus guvernul maghiar Coroanei întărirea părintelui Mangra în scaunul episcopesc din Arad?

Sigur, că la proxima alegere de episcop încă nu vom întreba pe Ungurii politici, că pe cine să alegem de episcop în Arad, căci aceasta este treaba noastră casnică și n'are nimic de a face cu programul politic din Sibiu, și tot atât de păcătos va fi cel-ce se va mai încumeta a-și acoperi goliciunile sale cu deplasarea politiceii naționale în chestia vladiciei din Arad, cum fură eroii când era vorba să răspundă lui Hieronymi ori lui Széll.

Noi ne-am mărturisit punctul nostru de plecare care este: suspendarea punctului autonomiei Ardealului din programul național și intrarea în luptă parlamentară pentru revendicarea drepturilor poporului românesc.

Iertăm tuturora toate relele câte ne-au făcut, pentru-că atât de mult ne-am iubit neamul, încât nici hula și

a răspunde cu îndoială, în care a mea părere cu atâta mai mult mă interesează, când bag de seamă, după-cum mi a spus însuși Episcopul, că și pentru censure, gubernia și Kovács^{*)} tac cu toții mulcomi, și cu toate-că în multe rânduri le-a scris Măria Sa în treaba aceasta, nu-i poate nici într-un timp a-și aduce su-și răspunde ceva, albă sau neagră. Scris-au și lui P. Samu să cerce în ce se poticnește lucrul și până acum n'a fost luat încă răspuns; acum, la Cluj fiind, de nu va isprăvi ceva. Eu voi să scriu dlui Eliad, că de poate, să-și împreune și dînsul lucrarea spre isbitirea unui lucru care cu toate-că este cu folos moral noi, pentru D-sa însă este și cu negustoresc. Mie mi-se pare că de vor lucra ceialaltii ai noștri frați și vor cere slobozenie de a se aduce cărți din țeară în-lăuntru, ei se vor scoti puțin, de nu vor avea spriginitoare curtea. Pe ai noștri, cei din lăuntru guvernului va plăti prea lesne, zicând că nu e slobod. Episcopul însă Sibiu singur mi-se pare că ar putea ceva să facă, de s'ar interesa cu deadinsul de acest lucru și ar lucra cu mijlocirile sie-și cunoscute. Cereți D-voastră cât puteți și noi vom mai cerca...

T. Cipariu.

(Va urma).

ocara nu ne-a înspăimântat a deschide calea nouă spre Sibiu, din abisul ce ni-l'a descoperit în Memorandului.

Veniți însă și voi cei-ce v'ați răboit cu noi și vă spuneți punctul de plecare. Dar să plecați odată cu noi ori fără noi, că toate căile duc la Roma, numai acasă nu cloștiți pe programe, căci duhul vremilor șoviniste se năpustește.

Politica de stat a intrat anume într'un nou stadiu, copilașii noștri nici religia nu o pot învăța în limba bisericeii și mamei lor și catichetii noștri îndrumați sunt să catechizeze unguerește sub paza polițială a directorilor școlari. Și dacă fiitoarele mame și tați nu vor mai ști nici «Tatăl nostru» cu care odinioară fermecau inimile copilașilor lor, — ei, atunci! cum mai facem politică românească din punctul. I. al programului politic dela Sibiu?

În boeri și fii oamenilor nu nădăjduiți. «Tatăl nostru», carele acum lucește în sărbătorile iubirei creștinești ne chiamă la potirul iubirei creștinești, în care e versată și dulceața iubirei de neam.

Cine lipsește dela împărțirea din acest potir, nu este creștin și Român.

Alegerea de episcop al Aradului.

Luni s'a ținut ședința plenară a Consistorului Eparchiei Aradului. Au luat parte, sub presidenția P. C. Sale protosincelului I. I. Pap, d-nii Dr. N. Oncu, Dr. N. Oprean, Sava Raicu, Aug. Boțoc, R. R. Ciorogariu, Ainel Petrović, G. Lazaru, protopopii Pau Miulescu, G. Serb, E. Garban, Dr. Tr. Puică, preotul T. Vațian, Dionisie Popović, G. Serb, V. Goldiș, G. Purcariu, arch. A. Hamsea, P. Rotariu, I. Petran, V. Beleş și P. Truțe.

După-ace presidentul Consistorului a făcut cunoscut actele privitoare la înalta rezoluție de a se procede la altă alegere episcopescă, s'a hotărât ca alegerea de episcop să se facă

Joi la 30 Ianuarie st. v. (12 Februarie).

In termenul prescriș se va convoca deci Sinodul Electoral al Dieceșei Aradului.

Doamne ajută celor drepți!

Cine ne alege episcop?

Episcopia greco-cat. din Oradea-Mare încă e de șapte luni de zile în vacanță. Frații gr.-catolici ar avea acum nu numai teren ci și sfântă datoriță să se ocupe cu chestia vladiciei lor, căci nu poate fi pentru dînsii indiferent, că cine se face stăpân peste venitul anual de sute de mii de florenți a episcopiei orădane, cu cari poate demoralisa ori edifica o biserică.

Dar' nici un cuvânt, nici măcar o vagă dorință, plane critică, nu cutează să rischeze organele redigiate de fiii bisericeii gr.-cat.: «Gazeta Transilvaniei» din Brașov și «Tribuna» din Sibiu, cari — pardon de expresie — își făcuseră tirlă în jurul episcopiei ortodoxe din Arad, care nu-i privește.

Și Csicsco, acest Hári János al Românilor, care încă n'are un cuvânt măcar la afacerea episcopiei gr.-cat. de care se ține, se năpustește acum asupra bisericeii noastre ortodoxe, colindă pe la deputații sinodali să voteze pe cel mai intim prieten al său, pe Augustin Hamsea, care din împlinirea bagseama este și candidatul celor-ce își bat joc de biserica noastră și vor să o spargă.

Înțelegem, că de misiunea sa din Arad se ține și aceea, ca ortodoșii să aibă pe un Hamsea de episcop; dar aceasta misiune să o îplinească atât de fără de șială, că umblă în corteșie pe la casele oamenilor, nu am înțeleg-o dela altul, dela D-sa însă da, înțelegem și aceasta.

Odinioară adoratorul părintelui Mangra, ear' acum ca și tovarășul de lupta al lui Beleş János în partidul lui Măglaș alcătuit pentru înfrângerea lui Mangra și alegerea lui Hamsea de episcop cu armele debitate în «Controla», aleargă după adicții părintelui Mangra să-i ducă în tabera lui Măglaș.

Dela un om care este capabil de aceste monstruosități este capabil și aceea cum șie-și fără a grămujda, lasă să-i aleagă vladică Falk Max bunăoară, ear' noue însuși umblă să ne aleagă episcop cu sila în tovarășie cu lista păgână pe cel-ce noi nu l'vrem odată cu capul.

Așa își bate joc acest om de biserică noastră, a cărei fii l-au primit cu dragoste în sinul lor și i-au dat pâinea de toate zilele în prisosință, — pe care la coreligionarii săi nu a aflat-o.

Alta am fi așteptat noi dela frații gr.-cat. atunci când noi dela frații ghiarele unei ființe care ne gătuie; anume, să înțeleagă durerea noastră și să plângă cu noi dacă nu ne pot ajuta, ear' nu să ajute pe acel monstru la sugrumarea noastră, trimițându-ne pe Csicsco să ne aleagă episcop ortodox în Arad.

Ortodoxul.

Eine Trilogie.

Amicit archimandritului Hamsea s'au aplicat să dascălească în Arad, să-l învețe, ce e de făcut, pentru a ajunge la mântuire și a aduce pace peste această biserică și în această diecesă.

Eată cum ne dascălește «Telegraful Român», organul Mitropolitului (Nr. 139):

Invățătura ce trebuie s'o scoatem din acestea (năntărirea de episcop alui V. Mangra cu toții, dar' mai ales sinodul din Arad, este: ca cel puțin la o nouă alegere de episcop să se evite posibilitatea de a fi de nou neconfirmat votul majorității, să se evite espunerea bisericeii unui nou asemenea precedent dăunuos, și, avându-se în vedere, că la instituirea în scaunul episcopesc mai concurg și alți factori însemnați și decizători, cari stau de asupra alegătorilor, sinodul eparchial dela Arad să țină cont de situația gravă în care se află diecesa și să urmeze calea pe care a urmat-o la 1874 cel mai matur corp al bisericeii noastre, congresul național bisericesc, când după denegarea întâririi alegerii prime de metropolit, a ales la a doua alegere pe acela care era agreat și bine-văzut și la ceialaltii factori decizători, pentru-ca să evite rădicirea cea de apoi, care putea să fie mai mare decât cea dintâiu.

Sinodul eparchial dela Arad care va fi chemat să facă nouă alegere de episcop, va avea deci o mare misiune de împlinit împreună cu grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Membrii acestui sinod datori sunt, toți împreună și fiecare în parte, să lucre din tot adinsul într'acolo, ca buna-înțelegere să fie restabilită în diecesa Aradului, ca toate considerațiunile personale să fie lăsate la o parte, fiindu-le se în vedere numai binele de obște și interesele mari ale bisericeii care îi ocroteste la sinul ei, — pentru-ca căzând cu toți la acord asupra unei persoane, care întrunește cum am spus, și încrederea celorlalte cercuri decizitoare, să efectuiască o alegere de episcop care să ridice de nou vaza și demnitatea bisericeii noastre, și să nu ne mai prezinte lumii ca pe niște frați certați și îndușmăniți, și ca pe niște oameni, cari prefuesc mai pe sus rivnu și dorința dezartă a particularilor decât sfintele așezăminte ale bisericeii.

Fie-care om mare își are jidanul său. Falk Miksa, prin organul său și al guvernului, într-o perfectă armonie în «Telegraful Român», scrie următoarele, în «Pester Lloyd» dela 6 Ianuarie.

Aderenții lui Mangra din diecesa ortodoxă română a Aradului nu se pot nici cum împăca cu gândul, că ministrul de culte s'a scutit îndemnat, să propună Maj. Sale menținerea actului celui mai nou alegeri de episcop. Aceasta e cu atât mai mult de mirat, că e de cunoscut, că pe lângă cauzele generale, deja în sine suficiente, care ne făcuseră să credem deja înainte, că alegerea lui Mangra nu va avea rezultat, chiar în timpul cel mai nou, cu puțin înainte de ce ar fi urmat năntă rezoluțiune, în năntea tribunalului și după ce s'au irit astfel de momente, cari dăunuesc mai mult decât în destul, că Mangra ar fi nu e omul, căruiu pot să-i creșți condițiunile unei dieceșe. Cu toate acestea ferebarea lui Mangra din partidul Mangra ia dimensiuni mai mari, aceasta se pregătește de nou de o luptă de versunată, pentru care în alegerea membrilor nu se prea observă precauțiunea. Din șant demu de încreșterea necușoriei din șant:

«Ocuparea postului de episcop din Arad formează pentru elementele moderate, politice ale românilor noștri un ispor mare de nesecat de neplăceri, cari li-se aduc din partea «fraților» lor, cari urmează tendența extreme. Aceștia nu-și pot înclina capul în încordările lor dela prima alegere să se facă darnice, și până ce n'au lasat să se facă, ca și la a doua alegere să asigure fidelele candidații lor, — pe care încă nu-l-au aflat de fel, — se nisuesc să batocoriaască în negreașă năntea credințioșilor dieceșei în năntea aderenților lor partida contrară, dar mai ales pe factorii conducători. Într'un întâiu are să sufere aici metropolitul, a căruiă ostenele cari nu se pot înclina lauda, de a da un cap, în toată privința, demn dieceșei veduțire, se respalatește pe un mare nemulțumire. Metropolitul însă a fost însuși multă vreme episcop al Aradului, și din care motiv năntrește o așezare iubire pentru acest episcopat, în decăruia năntregit acțiunii de alegere a încercat tot ce să cadă alegerea pe un așa om, care prin activitatea sa de până-acum? Reținem că are toate calitățile pentru un episcop, care sunt legate grele și ponsabilități, și aceasta a răspuns al nănt datorișei față de biserică, stăruind în special față de sine. Conducătorii acestei intențiuni, metropolitul însă după publicarea prea multului și prea curge alegerea lui Mangra nu se înarmează recerere în nănt pe membrii îndreptățiți a alege al sinodului, ca să întărească bisericeii lor și-a autonomiei să nu se mai facă o alegere, care n'ar putea fi întărită. Metropolitul are într'una în vedere, că în nănt rind dînsul este chemat să se îngrijă de drepturile bisericeii să nu se batjocosească dar nici să nu se facă abuz de ele. În nănt miază bisericeii acesteia de fel nu e chestia de formalitate, ca fie-care alegere de episcop să treacă prin examinarea sinodului episcopesc apoi prin guvern năntea Maj. Sale spre definiția rezoluție. Este, deci o dăru rîniță serioasă a acestor factori, și nănt nească conștiențioș, că oare alegerea de episcop normale existente în diecesă, și oare ar nănt răspunde întru toate recerșările bisericeii și statutului? (să spună Meșiam—ca să dăpă părărea lui care e acela?)

Prim-urme archiepiscopul de fel n'a pier-tal ca să fie blastemat de căni Mangra și să însinue rețămarea de autonomie și să nănt niște cu lucruri, cari deja prin nepunerea a fi duse la împlinire apar de ridicare. Mangra și aderenții lui au în vedere într'acolo pînă binele bisericeii și nu se lasă condiciți motive particulare și părăsonale, treime nănt urmeze pe deplin linișțiti și conducători metropolitului și a încerca toate, ca să încușioneze metropolitu adevăți pombila situație, ca nu pe recomandanda guvernului intrare în nănt. Aceasta datorișă se înarme însă acum ar fi ales Mangra s'au un alt candidat de păreriile lui. Respectiv ar trebui să cugele, că chiar prin o astfel de alegere însuși ratămă autonomia și ca la nănt dreptul de alegere. (Red) Metropolitul merită însă deplin mulțumita din partea tuturor, dacă justifică încrederea guvernului lui pusă în el și apără totodată și interesele bisericeii, când recomandă nănt o persoană spre întărire, care pe nănt însemnat e pe deplin deamnat, și care prin garanția, că va aduce ear liniște și ordine în biserica și societate.

Vedem dară, ortodoxia și ierere se le ei, reprezentate armonice de un mitropolit și un jidan.

Prea frumos! Dar pe jidanii eată cum ni caracterizează ungurul Bartha în articolul «Imigrarea Kazimor»: După încetățenirea egalei îndreptă ovreii a intrat în aceeași drepturi ori-care altul. Dar spiritul public conforma egalei îndreptățiri ei a nănt tat mai departe atitudinea indulgentă. Continuare pe pag. a 7.

*) Nicolae Kovács era episcop catolic și director al școlilor eos. reg. din marele principat al Ardealului.

SUPLIMENT LITERAR.

IDEI HORAŢIANE.

Afară e ger și zăpadă. Șueră vântul sub ferestă. Aud trosnind crengile uscate ale salcânilor din stradă.

Dar în odașele mele e cald. Cu lampa aprinsă stau la masa de scris. În sobă flacărele vesel se îmbrățișează, șișăie sărutându-se cu drag.

Aproape de mine în jilț dormitând se leagănă soțioara mea cu o carte în mână. Crede, că scriu. Ci eu de sub gene furis arunc privirea spre dînsa. E așa de blînda, miuțică, dulce, copilă.

Înainte mea deschisă cartea lui Horațiu.

Gerul și furtuna de afară, liniște caldă îmbibată de fericirea iubirii noastre, fără de voie mi-am adus aminte de poetul mie iubit.

O Horațius! Tu vestitor al seninătății, de câte-ori ai umplut sufletul meu cu dulceața liniștii și a păcii eterne!

Vezi cum stă Soracte albit de zăpadă și pădurile încărcate nu-și mai biruie povara și riurile s'au oprit de gerul cel aspru. Ci tu încărcă lemne pe cămin și mai cu harnicie din ulciorul sabin toarnă vin de patru ani, o thaliarhe. Vino pellite curas. Grija și gândurile și durerea inimii în voia zeilor le lasă. Ei vor dripi vînturile, ce se sbat cu marea turbată, și ear' va sosi liniștea de vară.

Carpe diem. Nu alunga dela tine scumpa veselie, când inereța sburdălnica în rapește gândurile spre dulci nîmicituri, ci în amurg de seară acum ascultă șoaptele line și al fetei ris dulce, ce mai nu vrea și mai se lasă. *Vitae summa brevis.* E scurtă viața.

Dar sufletu-ți fie curat. Cel fără de păcat nu are lipsă de sulți. Maurice, nici de arc, nici de tolba încărcată cu otrăvite săgeți. Liniștea sufletului e mai mare bogăție, decât lăptășele cu aurul galbin și tavanul de fildeș. *Pravda în roade* inima cu dinți de oțel și geaba pe aprig fugar încercă scăparea, căci întunecata grije se pitulește la spatele teu. Palat ca în povești să ai pe malul mării colo la Baie, murmurul valurilor, ce sărută muzezele stînci, nu alină fanfara îngrozitoare a mustrării de conștiință.

La restrîște și noroc, păstrează-ți cumpetul. *Sequam mentem.* Nu spera și nu ai teamă, ce e val ca valul trece. În nefericire nu despera, norocului nu te încrede. Toate-s trecătoare. E astăzi rău, se va schimba spre bine. Apollo săgetătorul câte-odată trezește cu cithara-și musa tăcută și nu totdeauna arcul și-l întinde.

Nici prea sus, și nici prea jos. Molcomește-ți gândul și pune frâu dorului măririi. Bradul înalt e zguduit mai des de vînturi și ridicatele turnuri cad cu mai grozavă prăbușire și trăsnetele lovesc ale munților vîrfuri. Mai bine-ți în umbra deasă a bradului, decât în vârful lui.

Fii bărbat. Nu te clatina în convingerea ta nici înflăcărarea cetățenilor, a plebei neștiutoare, nici privirea tiranului amenințator, nici Austrul, stăpînul furtunos al Adriei turbate, nici brațul cel puternic al fulgerătorului Iuppiter. Prăbușită de s'ar surpa lumea, neclintită rămân convingerea ta.

Unde să cauți fericirea lumească? În inima ta. Cel-ce o caută altunde, nu o găsește, ci în veci va fi suferitor ostînd de setea fericirii. Pe sacii plini

de bucate sgîrcitul moare de foame. Din izvorășul cristalin, ce șopoteste printre petricele, ori dintr'un nemărginit Ocean bea pînă ce te saturi. La ce-ți trebuie deci Oceanul, când îți ajunge izvorul?

Ori împăratul e mai fericit decât săracul? Strălucirea și fala și zidurile îmbrăcate în lespezi de marmoră nu hrănesc sufletul cu dulceața mulțumirii interne, ci isvoresc griji omoroase.

Tu lauzi orașul, Aristie. Eu laud pîraiele și stîncile învăluite cu muschiu și poienile în dulcea natură. Fericit este omul, care încungiuă toiu asurzitor și deprinderile otrăvite ale speculei orașenești. Unde alină adieri mai dulci furia Leului? Grijiile invidiei unde alungă mai puțin somnul? Mai slab miroasă ori străluce iarba, decât lespezile lybice? O, țară, când te voi vedea, și când îmi va fi permis să stau ascuns în sinul tău în societatea înțeleptelor cărți bătrânești și să gust din alinul tău dulcea uitare a vieții pline de griji?

Până la moarte omul e tot copil. Nu se face stăpîn peste patimile sale. Știe, că averea nu are alt scop, decât să-și asigure traiul, ci el de dragul grămăzii mari de aur umbliă cu boala în oase. Știe, că mărirea și strălucirea lumească zămislește invidie și ură, cănu cei mai turbați, pe cari îi hrănește calomnia, mai dulce ca mierea pentru cei mici și ticăloși.

Și ce rari sunt oamenii, cari înțeleg rostul vieții. E înaintea ochilor noștri izvorul tîmăduirii; noi însă nu-l vedem, vîzîndu-l chiar, îl încungiuăm. E filosofia, izvorul înțelepciunii. Dar nimeni nu-și bate capul cu medicina, ci noi toți mai bucurosi ne hrănim cu hrana îmbolnăvirii. Asuzi, alergî și nu cunoști osteneala, pentru-ca să-ți câștigi hrana trupească, dar, nefericite, tu nu ostenești a-ți câștiga lucrul cel mai de căpetenie, înțelepciunea. Iubești întunerecul plin pe primejdi și fugi de lumina fericitoare. Numai înțeleptul poate fi cu desăvîrșire fericit, căci el desprețuește nimicurile vieții și mai presus de toate iubește liniștea sufletului, ce o produce mulțumirea cu ceea-ce ai, viața nepătată de păcat, independența morală și sănătatea trupului și a sufletului.

Căci, bagă de seamă, ce deșertăciune sunt toate. Slugile morții suntem, ea este numai stăpîn cu adevărat, căci deopotrivă stăpînește pe regi și proletari.

Sermane muritor. Tu cauți să-ți speli trupul cu apă curată și în haine pompoase crezi că ești fericit și privirea și-o îndrepti spre cei-ce au mai mult decât tine. De suflet nu grijești și nu vezi ceata celor remași în urma ta.

Pallida mors asguo pulsat pede pauperum tabernas

Regumque turres.

Moartea ne așteaptă pe toți.

Afară e ger și zăpadă. Șueră vîntul sub ferestă. Aud trosnind crengile uscate ale salcânilor din stradă.

Ci inima-mi bate liniștit, că nu aștept măririi și avere, nici nu simțesc pata păcatului pe suflet.

O Horațius, tu vestitor al seninătății, de câte-ori ai umplut sufletul meu cu dulceața liniștii și a păcii eterne.

Ție primos de mulțumită aduc aceste șire.

Vasile Goldy.

SALUT DE ANUL NOU

ziarulul

„Tribuna Poporului“

— Bine-ai venit fecioară

Din lumea cea de vești,

Din lumea de isvoară

A limbet — românești...

Dar iute ziua 'nclină

Și soarele a apus.

Rămâi la noi de cină

Și spune, — ce ai adus.

— Eu vin din depărtare,

Cobor din răsărit,

Am temple și altare

Și turnuri de granit,

Căci sunt de viață vechi,

Copila de 'mpărat...

Am fost însă de mică

Răpita din palat

Și rău și zile bune

La tors am petrecut

Cronă mării străbune

Pe prispa cea de lut,

Doinesc vara pe luncă

Și carna 'n — zezători,

Și după zi de muncă

Mă 'nșodobesc cu flori...

— Ocrotitoarea lirii —

Și a tot ce i drept și bun

Mă 'nchin Dumnezării

Și dreptului străbun.

Desvolt frumoasa temă:

Dreptatea e cu noi.

Opinca mi e emblemă

Și furcă și război

— Aduc povestea vorbii

Și doine multe aduc,

Și toată — poezia

Iubitu și Coșbuc.

— Bine ai venit fecioară

Din lumea de isvoară

A limbii românești.

Marla Cunțan.

Noaptea Crăciunului.

Tot ninge-afară liniștit,

Și-n casă arde tocul,

Ear' noi pe lângă mama stînd.

De mult uitaram jocul.

E noapte. Patul e făcut,

Dar cine să se culce?

Ear' mama ne spuie de Crist,

Cu glasul rar și dulce,

De Crist, cum s'a născut în frig

În ieslea cea săracă,

Cum boul peste el sufla,

Caldura ca să 'l facă;

Cum au venit la ieslea Lui

Păstorii dela stînd,

Și ângerii cîntînd din cer,

Cu flori de măr în mînd.

Și-auzi! Răsar cîntări acum

Depart-e-n zare-albastră,

Și vin meru, ș'apoi s'opresc

La noi pe sub fereastră;

Noi stam cu ochii pironiți,

Și fără de suflare,

Sunt ângerii veniți din cer

Cu sfînta lor cîntare.

Et cîntă așa de înălțator

Cîntări de biruință!

Și-auzi-ți, cum se plîng acum

De-a lumii necredință.

De spin, de cruce, de Judei...

Dar s'a deschis momentul

Și Crist acum e dus în cer

Și judecă pămîntul.

Și sfînt for ne străbatea

Și nu vorbiam nici unul —

Sărac ne-a fost, dar sfînt și drag

În casă-ne Crăciunul!

Dar când tîrziu ne biruia

Pe vatră caldă somnul

Vedeam prin vis tot flori de măr,

Și-n fașă mic pe Domnul!

G. Coșbuc.

DELA O NUNȚĂ.

— SCITĂ. —

Nunță, ca toate nunțile; cu mire și cu mireasă, cu socri, soacre și nănașe, cu nuntași, cu masă 'ntinsă, — cu lăutari...

Ce-aș putea să povestesc despre nunta fetei vestitului protă Bocotan din Hălmagiu despre urzirea căsniciei ei cu avocat junele Dr. Betegosu, — decât că toate au fost bune și frumoase și din belșug cum se obișnuiește vorba despre așa 'praznice!

Dar nici nu m'aș încumeta să pun mîna pe condei când de-atîta ar fi vorba; căci la urmă Bocotan ne-Bocotan, ca la nunta lui 'Harap-Alb tot n'a fost alai!

Dar tot a fost o întîmplare care multă vreme rămase de poveste în partea locului și pe care o voi da aci în vileag.

Doctorul Betegosu care intră gîner în casa lui Bocotan, venise în ajunul nunții, cu tot bagajul său, la casa socrului, unde avea să-și deschidă cancelaria de avocat.

În odașa în care i-sa dat loc — pentru ziua de 'nainte de nunță, între alte așezări ale lucrurilor sale pe mesicioara de noapte el își arangiasc un pîptan, perie de cap, și o sticlă cu lichid — mirositor.

Ce-o fi fost acel lichid? Era un fel de doctorie, din bătrîni, o doctorie în care imoia Betegosu niște ace, cu acele ace se înțepa pe trup, pe locul înțepăturilor eșeau beșici. Asta era o cură, pentru vindecare boalei — de piept!

Destul și bine, că în ziua nunții, după multă zarvă și zăpăceală, nuntași plecară la biserică la cununie, în sănii împodobite cu macaturi și covoare ca'n vreme de iarnă ce era.

Acasă rămân slugile, pela bucătărie și la așezarea mesei; ear în coridor stau 'cioroiți' cu scripcele rînduiți să primească tinera pereche cu 'Marșul lui Mihai'.

Ce i-o fi dat în gînd 'contrasului': să vadă cum e pela domni prin case, ori vre-un dor de-a pune mîna pe ceva cum-va, ori cine știe ce diavol îl mîna căci deschide odașa 'Domnișorului'.

Se uită în toate părțile; dă cu ochii de sticla de pe noptieră, o mirosasă, o învîrtește și o sucește...

— Mai! — zice țigănușul tovarășilor sei — hasta-ți pomadie; să ne ungem și noi să mhirosim ca domni! Zis și făcut!

Și le sclipeau ochii de faloșie și părul capului de unsul fără economie — cu doctoria lui Betegosu.

Îst instrunează ei alăutele. Dar' dela o vreme încep să se uite unul la altul; care de care făcea față mai sarbedă, mai neliniștită, mai desperată...

— Hauleo, mămulică!

— Ce să fie?

— Tulai...

— Mama lui Dumnezeu nu ne lăsa!...

— Ham murhit!...

O panică îi cuprinde:

Capetele lor încep să se umfle, de nu mai vîd cu ochii; și dureri necuprinse îi chinuesc...

— Scapă mă Doamne!...

Se vaetă pe întrecute. Se reped în curte; se tăvălesc prin zăpadă, urlând — ca alte-alea...

Tinera păreche și după dînsa nuntășii se întorc dela biserică; și în loc să fie primiți cu „Marșul lui Mihai” sunt întâmpinați de urletele și vaetele țiganilor:

— D'aulică, d'aulică, maica mea!..

Ce nuntă, ce nuntă!

După puțină spațiu mare-cari explicări, indignări etc. — aduși alți lautari fără ca să se de umflătură și cu degete, nu la cap etc. și nuntă a urmat, ca să se...

Dar... vorbă și a doua zi erau... mare și-și făceau cruce... scuiându-și în sin ca de... necuratul.

S. Secula.

VREMEA.

Vreme crudă și bătrână,
Cum tot treci fără de știre,
Porfecând a vieții pânză
Și ale farmecelor fire!

Tu de tot nepăsătoare
Astăzi treci și ear vii mâne..
Dai și curmi vieți de veacuri..
Vecinic firul teu — rămâne!.

Dar — de câte-ori îmi bate
Huma cutremurată:
Furi o clipă din viața
Cea atît de măsurată.

Proastă ești, ba chiar nebună,
Fără suflet, fără lege!
Minte de-at ave și milă,
Ce să duct, ai și alege:

Ai fi dus acele ceasuri
Ce-mi revars' atîta jale!
Ale fericirii clipe
Pentru-ee le-ai stins în cale?!

Crudă ești! Dar sufletul meu
Ți-ar jura pe veci iertare,
Numai să mă treci odată
Ear pe a dulcelui cărare!

Ah! Să-o mai ved odată,
Scumpa mea s'o string în brață!
Aș trăi o vecinie
Intr'o clipă de dulceță!

Voi uita aceste zile
Cu potopul de durere,
Palidele mele buze
Când le voi scâlda în miere!

Stai atunci!.. Dar când vede-vei
Dorul inimii că moare:
Bate repede din aripi,
Viața mea — atunci să zboare!..

1903.

Alexandru Actu.

O aventură de anul nou.

— Episod din viața de bohemieni. —

Eram într'o odaie scundă, abia luminată de o lămpiță vechie. În fund, înaintea unei mese, ședea comisarul de poliție și-și sucia mustățile. La spatele noastre trei poliști ne țineau calea... Noi priviam la „hătmanul” nostru și ne frământam capul cum să scăpăm din belea. Ne prinseseră anume pe stradă poliștii, pentru-că făcuserăm sgomot mare, conturbând astfel liniștea nopții și „odihna cetățenilor pacnici”.

— Nu știți, dumneavoastră că nimeni n'are voie să facă noaptea când merge către casă sgomot și larmă! — ni-se adresă comisarul după ce ascultase raportul unuia dintre poliști.

— Cum nu! — îi răspunse „hătmanul” nostru fără multă gândire.

— Și de ce ați făcut atunci?

— Noi nu mergeam încă acasă, ci schimbasem numai cafeneaua.

— Domnule, grijă, că ți-ai ales reu locul pentru glumile d-tale?

— Spun numai adevărul!

— Continuă! — se adresă sarul către poliștii.

Aventura începea a deveni interesantă. Ne strinserăm mai aproape.

— Intr'o uliță l'au oprit pe aprinzătorul de lămpi să-și împlinescă funcția.

— Ați auzit?

— Da! — răspunse „hătmanul”.

— Și de ce ați făcut-o?

— Uite, domnule comisar, lucrul s'a petrecut astfel. Intr'o uliță zărim un om ce se urcă pe un stâlp de felinar. Ne apropiară să-l întrebăm ce vrea pe stâlp. Ne zise că el e aprinzătorul de felinare și vrea să stingă felinarul.

— Da, și d-voastră în loc să vă căutați de drum l'ati silit să se coboare de pe stâlp.

— Lucru firesc! Dacă el era aprinzătorul de felinare, ce avea să le stingă?

Noi începurăm a zimbi.

Comisarul se mânia rău.

— V'am sguș deja că aici nu-i loc de glume. Ați comis delictul de „conturbare a liniștii publice” și veți fi pentru asta și pedepsiți!

— Pentru-ce vom fi pedepsiți? — întrebă hătmanul.

— Közcsendelleni kihágásért! — ne răspunse comisarul ungurește.

— Aha înțeleg! Közcsendelleni kihágásért!

— Nu așa, domnule! Közcsendelleni kihágásért.

— Bine, dar eu nu așa am zis? Kihágáselleni közcsendért!

„Poziția membrilor” e greșită. Közcsendelleni kihágásért.

— Firește, domnule! Csendelleni kihágásért.

Comisarului îi venea să turbe. Noi nu mai puteam de ris. Poliștii zimbeau.

— Nu așa! Poziția...

— Ellenkihágásért...

... membrilor...

— Hágásért ki csend ellenkőz! — continua „hătmanul” nostru flegmatic

... tot e greșită.

— Ei, acum știu! Kicsendellemi hágás ért köz.

Comisarul resufla greu.

— Köz...

— Da közhágásért ki csend ellen.

Comisarul era ca mort.

— Poziția membrilor...

Hătmanul nostru îl întrerupse:

— Las pe mine. Acum știu: hágásért kicsendellenkőz — ellenkihágás-közért csend — csend hágás közért ki — ki ellenért hágás-közcsend — ellenkőz-hágás csendért ki...

Comisarul se reculese. Poliștii se țineau de foale.

— Mergeți acasă, am să vă chem odată când veți fi treji.

— Atunci trebuie să-mi iau rămas bun.

— Nu-i lipsă.

— Ba da, căci în cazul ăsta n'o să ne mai vedem nici-odată.

Comisarul ne mai făcu odată semn cu mâna să mergem și noi o și tulirăm. „Hătmanul” ne scăpase.

Crk.

In spital...

Pe pat de moarte în spital
Respiră un bolnav greu,
Ochii lui sunt ca de cristal
Și geme tot mereu...

„A suferit mult pe pământ.

Zice un medic bun,

„Șoptea numai tot un cuvânt...”

Era, sigur, nebun!...

Ah mergi, ah fugi! Tu veste rea,
Aleargă până n sat,
Și spune-i ei, că tot de ea,
Că tot de ea-a visat!

Emil Isaac.

CHIPAROASA (TUBEROZA)

— LEGENDĂ —

DE
PAUL MANTEGAZZA.

Ca marț învățați ce sunteți, desigur nu vă e necunoscut, că și în India sunt clime calde și reci, întocmai ea la noi, și că sunt oameni chiar așa de blonzi, ba poate mai blonzi ca la noi și au ochi albaștri.

Nu vă pot descrie ce frumos e să vezi rătăcind sub cerul de un albastru ultramarin și printre plante exotice îngreri cerești, albi ca zăpada și blonzi ca spicul. E, parcă în același moment și cu o singură privire te-ai desfăta în sublimitatea zilei și a nopții.

Și așa se 'ntemplă cu secolii înainte, că în Cașmir se născu un prinț din familie regală, și era mai alb ca supușii săi și ca toate femeile Scandinaviei. Îl numiau „prințul cel alb”, și după moartea tatălui său ajunse el sultan în Cașmir.

Fiind-că se credea frumos, era hotărât să ia de soție pe cea mai albă femeie din imperiul său și după multă căutare o și află în persoana Vitel.

Vita era atât de albă încât dacă sta lângă soțul ei nu se putea observa, care din doi e mai alb.

Această frumoasă pereche princiară fu dăruită de Dumnezeu, în decurs de zece ani, cu zece fete asemenea de albe. Se numiau cele zece lebede din Cașmir.

Cea mai mare era cu zece ani mai bătrână, ca cea mai tină; dar abea se deosebia una de alta.

Sultanul zicea, că ele erau adevăratele coroane prețioase și nu le-ar schimba nici cu toate coroanele regale și împărătești.

Când mergea prin oraș în urma acestor zece ființe albe, poporul rămânea uimit admirându-le, parcă s'ar fi coborât raiul pe pământ, ca să măntue omenirea.

Toate erau învăluite în voalul alb și pe cap aveau coroane de trandafir albi. Dacă ar fi avut aripi, ar fi fost îngeri, dar locuitorilor din Cașmir le plăcea mai mult că erau ființe omenest; căci așa rămăneau pe pământ, ca să înveselească inimile oamenilor și să facă renume imperiului Cașmir.

Aceste zece surori se iubeau foarte mult și erau tot împreună, ca zece frunze pe aceeași ramură. Mergeau tot împreună la plimbare, la masă, în teatru și la culcare.

Dacă una era bolnavă, toate se simțiau rău, se 'ngrijau una pe alta și se vindecau de-odată.

Erau fericite, dar să gândeau cu groază la ziua, când le va despărți mărișul.

În zadar încercară să-și închine viața unui templu, pentru-ca să poată trăi împreună; sultanul le documentă cu lacrimile în ochi, că atunci el ar muri de durere.

Așa sburară cele zece lebede din Cașmir dela casa părintească, una după alta, în aceeași ordine, în care au venit pe lume, și se 'mprăștiară în toată India ca soțiile prinților puternici din Nizam, Baroda și Lahore.

Odată pe an se întruneau toate la curtea tatălui lor, și această zi era cea mai fericită a lor. Întreaga populație a capitalei serba în această zi festivitatea cea mai plăcută, fiind că vedea trecând pe strade cele zece frumoase ale Cașmirului.

Știți, că în India după moarte sufletele trec în alte corpuri și prin aceasta li-se îmbunătățește sau li se 'năspresc soartea, după-cum le-a fost viața, bună sau rea.

Când cea mai bătrână era pe patul de moarte, se rugă la Dumnezeu, ca sufletul ei să treacă în corpul unei porumbițe albe și imploră pe surorile ei să facă toate asemenea, când le va suna ultima oră.

„Așa în viața viitoare vom putea fi mai aproape una de alta, ca acum”.

Fiind-că toate au dus o viață fără pată Dumnezeu le împlini ultima dorință. Și când toate muriră în ordinea cum au venit pe lume, se prefăcură în porumbițe albe ca zăpada, cu ciocul și piciorușe trandafirii.

Ce vesele și fericite se simțeau acum, aceste zece porumbițe albe, când se recunoscură în atmosfera albastră, se strigară pe nume, se sărutară cu cioculețele lor trandafirii și se așezară pe o ramură de Magnolia de pe Himalaia.

În noaptea aceasta nu dormiră ci-și amintiră de viața lor trecută, fuseseră silite să se despărță una de alta și numai odată pe an se puteau întâlni la curtea tatălui lor.

În pădurea întunecoasă luna strălucia în toată splendoarea ei și lumina frunzele de Magnolia; cele zece porumbițe își schimbau în fie-care moment locul, pentru a-și da sărutări, ca să nu fie una mai mult desmerdată ca cealaltă. În revărsat de zorî însă adormiră, fiind obosite de ciripitul mult.

Așa trăise ele ani de zile, sburau tot împreună, și aci păreau că sunt o cunună de crin, aci formau aripile unui inger, aci un lanț de trandafir.

Fuseseră princese și pe urma regine, dar ca păsări se simțeau mult mai fericite. Regele, care devine pasăre, se înalță; iar paserea care se prefăce în prinț se degradează, căci aripile sunt roatele, care ne duc în paradis și ființele fără aripi, chiar oamenii fiind, sunt totuși vermi.

Dar cele zece surori erau ființe inaripate. Nu erau murdare pe picioare, n'aveau brășete, cari sunt asemenea lanțurilor, nici părți sau ziduri de marmură, cari cum sunt temnițe. Lumea era casa lor, cerul, acoperișul, viața și libertatea erau una și aceeași; ceea-ce pătrunde ochiul și aripile.

Ah, ce încântător e să îi porumbel!

Ce ființă sermană și miserabilă e o regină!

Regine și porumbițe, femei fără aripi, și femei cu aripi, toate trebuie să se supună primului tiran al lumii, dragostei. Și porumbițele noastre iubiau, dar ajutau pe soțul lor să-și zidească cuiburile unui lângă altul.

Grijile de mamă le țineau totuși multe ore departe una de alta.

Și porumbelii trebuie să moară, și așa muriră și cele zece surori una după alta. Fiecare rugase cerul, înainte de cea-

șea să-și prefăce în flori, cari să înflorească toate pe același cotor pentru că să se despărță una de alta nici pentru un moment.

Atât ca princese cari și ca porumbițe duseseră viața cucernică și meritara această răsplată.

Dumnezeu le dădu viața în formă de floare, le prefăcu în chiparoase (tuberoze) Pe un cotor crescură zece boboci albi ca zăpada și cu miros bun. Sora cea mai mare înflorea întâia oară, apoi își deschideau celelalte una după alta simțind lor de alabastru; florile aproape se atingau una de alta, li se amesteca respiraerea parfumată.

Albe ca regine, albe ca porumbițe, trăiau în formă de chiparoase nedespărțite.

Când sunteți îmbătați de mirosul acestor flori, aduceți-vă aminte că veți înconjoară spiritele celor zece surori din Cașmir și vă șoptesc:

„Curățenia e prima virtute a femeii, ea e aripile îngerilor, penel porumbelilor, floarea chiparoasei.”

Trad. de Lucreția Russu Șiriana.

STEAUA.

Trei fetițe, trei îngerași silesc să câtușcă o stea cu care să facă o surpriză „lu taticu”. Sunt trei surori: d-șoara „Totia” (Victoria) umblă să împlinescă peste câte-va luni cincî ani; d-șoara „Otaș” (un nume între Constanța și Hortansa) împlineste trei ani; iar d-șoara „Leza” (Leza) merge pe doi ani, dar între noi zis, mai cu predilecție umblă pe patru labuțe.

Problema cea mare, fiind-că s'apropie Crăciunul, este, să se găsească un purtător pentru stea, cel trei inevitabili dela dela Răsărit, și fiorosul împărat Irod.

Poștim! de unde să iei trei crai pe așa vremuri de criză?

De unde să găsești un Irod care respectă?

D-șoara „Totia”, sincer vorbind, e foarte îngrijată de lipsa crailor, și, ca persoană asupra căreia apăsă toată răspunderea grelei situații, stă pe gânduri și cu gravitate remarcabilă, duce degetul arătător la gură.

Celelalte două, pătrunse de seriozitatea situației viră la rindu-le câte un de-

gețel în gură. Dar d-șoara „Leza“ ca mai mică, însă cu atât mai matură în aprecierea greutăților, după ce a băgat un deget, mai viră unul, apoi încearcă să vire tot unul în gură. Fiindcă încercarea nu-i reușește, se multumește, pentru moment, să țină numai patru degete în gură.

Grea problemă, dar și mai greu de găsit soluția ei. Cu un gest de descurajare, d-ra „Totoia“ lasă degetul jos, și ridicând sprincenele, zice:

— „Bine solo (soro) te ne fațem fală clai (crai)?“

— „Si cu același gest, cu aceeași ridicare de sprincene, d-șoara „Otața“ zice descurajată:

— „Te ne fațem fală clai?“

— „Făă ca!“ repetă cu aceeași intonație, cu același gest de exagerată descurajare, d-șoara „Leza“.

Dacă cele două mai mari resimt îngrijire de această lipsă de „clai“ cu cât mai mare trebuie să fie îngrijirea celei mai mici? Atât e de mare încât, fiind dat că durerile mari sunt mute, dumneai ei abia mai poate articula ultimele două cuvinte ale frazelor.

D-șoara „Totoia“ duce acum degetul la frunte gândindu-se încordat. D-șoara „Otața“ duce din greșală degetul la umplă: pa-când d-ra „Leza“ era întâiu să-l vire în gură, pe urmă în nas, pe urmă în ochi, până ce, slavă domnului, a nimerit la frunte. Acum așteaptă, gândindu-se, negreșit la cei trei crai, căci astfel la ce-ar putea să se gândească o domnișoară?

— „Stai, solo, zice d-șoara „Totoia“ după o scurtă gândire: „Stai se vezi: eu sunt Ilon (Irod) Otața este Bantazal (Baltazar) și Leza este Gaspal (Gaspard).“

D-șoara „Leza“ e gata să aprobe și lasă degetul dela frunte; dar d-ra „Otața“ protestează, precum că: „Maina zis lete tei clai (este trei crai!) nu tot (doi)!“

Și fiindcă d-ra „Leza“ este de partea acestei păreri, zice și dinsa, ca un ecou, cu aproape aceeași intonație:

— „N'toi!“

Dar d-ra „Totoia“, ca persoană obișnuită să treacă peste orice greutate, caută să demonstreze că nu este „trebuință de trei crai“ și că „nu moale lumea fală clai Menchiol (Melchior).“

La toate astea d-șoara „Otața“ conștientă de știința ei zice:

— „Numi pote (nu se poate) mama spus!“

Și ca un ecou adaugă d-ra Leza, gravă, cu gestul hotărât:

— „Mama pus“ (mama a spus).

Majoritatea este deci împotriva d-rei „Totoia“; d-sa nu se dă însă bătută ușor, ci zice imediat:

— „Daca nu-i clai, paguba n'rupelt (supercif)! Sa punem pe Malcu (Marcu) sa...“

— „Pisica...“

(Pisica nu poate umbla cu steaua) zice hotărât-energic d-ra „Otața“.

Chiar și d-șoara Leza e de părerea aceasta și o aprobă prin tăcerea ei.

E vorba aci de motanul Marcu; confidentul celor trei surori, cavalerul lor, cățelul lor, păpușa lor, elefantul lor, și ispășitorul tuturor ideilor ce pot avea aceste d-șoare. Domnul Marcu e un bătrân și venerabil amic al lor, care împlineste toate rolurile ce i-se dau pe seamă cu toată solemnitatea cuvenită.

Când îi abate d-șoarei „Otața“ să-l pună în coș și să umble cu el prin casă strigând: „Meu gas! Meu gas! (Mielu gras)“ domnu Marcu sforăie cu plăcere că-l înalță în rang. Numai când umbla d-șoara „Otața“ să vândă „Mieu“ și îl apucă de un picior ca să tate pentru cumpărătoare o „sovită“ (ciosvîrtă) de mieu numai atunci dl Marcu protestează blajin... Incolo, tot ce le trăsnește d-șoarelor prin cap, el este absolut de părerea lor: numai rată, puț sau gască nu-i place să fie, din cauza inevitabilei jumuleli.

Dar ce n'a fost dl Marcu? Până și crap a fost, căci d-ra „Otața“ l-a vîndut mai alaltă-eri ca pește strigând prin casă: „capu viu! capu viu!“ (crapu viu). Și când d-șoara „Totoia“ văzând că peștele meună, a întreat: „da'te, clapu volbește“, d-șoara „Otața“ i-a răspuns eroic: „iete viu d'aia vobete!“ (este viu, d'aia vorbește) iete capu (crapul) viu!“

Și așa cu „Pisu“. După câtă-va discuție d-șoara „Otața“ primește pe dl Malcu în joc. Acuma însă rămâne de văzut dacă dl Marcu vrea să umble cu steaua, și dacă consimte să învețe rolul craiului „Menchiol“.

Intr'adevăr „Malcu“ admite să fie înalțat la rangul de împărat dela Răsărit, și primește să i-să pună coroana în cap:

coroana este o tichie de hirtie cu o pană de curcan, care ține loc de sceptru, sabie, manta de purpură și restul îmbrăcămintei. D-șoara „Totoia“ îl ia de laba stângă. „Otața“ de laba dreaptă ca să vadă dacă poate să „mealgă flumos“ și să „stlige“ cu steaua. De mers merge bietul Marcu, dar numai pielea lui știe cum. Și când e la strigat: „ține primește steaua!“ dl „Malcu“ strigă și el: „Mauuuuu!“ strigat care aduce și chiar poate înlocui cu succes cuvântul: „steauuuuu!“ In realitate cuvântul acesta înseamnă: „vai de păcatele mele, iertați-mă de stea“.

— „Vobete! vobete!“ strigă radioasă d-șoara „Otața“ și de bucurie sărută pe Marcu. D-șoara „Totoia“ îl sărută în rîndu-l, zicînd mîndră de noul craiu: „Neglesit că vorbește!“ D-șoara „Leza“ aprobă și dînsa zicînd: „gigea, bete“ (frumos vorbește) și-l sărută pe Marcu, încât bietul motan e p'aci să crape atât se umflă în pene în mîndrie că-l sărută așa fete mari.

Iată că d-șoara „Leza“ trece, cu chiu cu vai, pragul odăii alaturate și se îndreaptă spre mama, ca să-i spună ceva. Pe cât e de tristă mămăița, pe atât e de bine dispusă d-șoara. Și d-șoara „vea“ să fie „bacată“ (îmbrăcată) ca toți craii dela Răsărit: îi trebuie „oochie“ (rochie) „mumoasă“ (mănușă) „vea să meargă cu „teaua“. Fie ce frază se rezumă în „mama“, „teaua“; și mînușele ei mici, rumene se agită, și ochisorii se deschid mari-mari, ca să convingă pe mama că „Toia“ și „Anța“ (Totoia și Otața) pornesc cu „steaua“, „paa paaa“; adică își iau rămas bun dela toți și pornesc în lume. Și și dinsa „vea oochie“, că „vea“ să „pete“ (plece) „paa“ dar trebuie să fie „mumoasă“.

Deocamdată d-neaci „vea opa în bate“. Mămăița lasă toate de o parte și o ia „opa“. Dar acu abia se pornește gurița d-rei „Leza“, și dă-i, cu vorba; doamne doamne! ce orator, ce flux de cuvinte! ce bogăție de gândire. Mămăița stă zămbind, cu sprincenele ridicate, căutînd să ghicească ce vrea îngerașul.

Dar n'ați văzut importantă, dar n'ați văzut seriozitate pe dinsa și, ce gesturi pe mînușele grăsuții! Atăta e sigur: îngerașul „vea tea“, „vea oochie“, „vea paaa“, și „vea mumoasă“, ca un „crai“. Negreșit ca să joace rolul de crai îi trebuie rochie, căel, mîr, aici nu se poate închipui un crai de la răsărit fără „oochie mumoasă“! Nu.

Iată că năvălește pe ușe și d-ra „Otața“. Ea nu „vea“ nici mai mult nici mai puțin decît „cotumene“ (costumele) crailor: chivăra lui Irod și coroanele și hainele celor „trei împărați“ (trei împărați, adică crai) și ea strigă că „medze“ (merge) cu teaua“.

Iată și d-șoara „Totoia“. Ei, dacă e așa, nu rămâne alt de făcut decît să le dea „cotumene“ ca să se „bate“. Și le dă: dar când să plece fetițele ca să repete cântecule de stea, d-ra „Otața“ se înalță spre mămăița și-o sărută.

La rîndu-i și d-ra „Leza“ „vea“ să rutări și dă din picioruș imperios „veau și o“. D-ra „Totoia“ se întinde spre mama, și timp de câte-va clipe urmează o serie de sărutări: câte-și trele sărută și ea sărută pe mămăița, încât i-se topește inima de înduioșare bieteii mămăițe...

S'a inserat. In odaia alăturată s'aud protestările d-rei „Totoia“ când cântecul de stea nu e bine executat. De o dată e tăcere.

Ușa se deschide și în prag apare, în bătaia lămpii, figura tristă dar hotărâtă a unui bărbat încă tiner cu trasurile feței obosite de griji. El înaintează dînd „bună seara“ și își sărută soția și după o clipă de codire pune mîna în saltarul mesei, scoate pe furis un revolver, ia câte-va cartușe, le bagă în buzunar, și zicînd: „Mă duc la prăvălie“ se îndreaptă spre ușe.

In clipa asta, ușa lăaturalnică se deschide și în prag apar cei trei crai dela răsărit. „Ilod“ înainte cu steaua, îi atîne calea, după dînsul vine craiul „Baltazal“ și „Caspel“ ducînd între ei, de câte o labă, pe craiul „Menchiol“ îmbrăcat și el ca pentru o zi mare.

Fară multe fasoane, marele „Ilod“, ca mai guraliv, începe:

„Bună vîlema, bună vîlema
„Tînștiți mali booli...
Bu... buua vîle... bu“

Dar ițele marelui „Ilod“ se ncurcă și ca un bărbat hotărît, se aruncă de gîtu lui „Taticu“, îl apleacă și îl sărută strigînd: „să tîlăi la mulți ani, și taticu și mămăița“ și succese-l, pe taticu. Ceialaltî doi dau drumul marelui craiu „Memhiol“ (care la rîndu-l, de modestie, s'ascunde iute sub

pat) și „Bantazal“ și „Caspel“ agățați de câte o pulpană a părintelui lor sunt gata să se urce până la obrazul lui. El s'apleacă și-i sărută, și iar îl sărută cu sete, și odată se ncurcă și izbucnește într'un plîns zămăcinat.

Soția lui, privind zămbindă spre grup, zărește revolverul, tresare, se repede, îl zmuțește, îl aruncă în saltarul mesei, și, cu ochii umezi de spaimă, întreabă îngrozită:

— „Pentru Dumnezeu! ce ai, Nicule?!... vroial...“

E atât de grozav gîndul, încât nu-l poate exprima.

El se sprijinește fără putere de ușă, zicînd:

— „Am pierdut tot. Suntem sărăciți!“

Femeia rămasă uluită sub lovitura asta, își revine și arătînd cu un gest către copil, zice mîngăietor:

— „Nu suntem bogați? Uite comorile noastre... curaj...“

Bărbatul dă să zică ceva, să ceară ertare pentru slăbiciunea lui, dar se ncurcă, și ducînd convulsiv mîna la ochi, izbucnește în hohote de plîns, și amîndout își cad în brațe zguduți de emoție...

„Otața“ și „Leza“ stau gata să plîngă, dar „Totoia“ le îmbrăbatează, dă semnalul și pe când cei doi părinți plîng unul în brațele altuia, trei fetițe, trei îngerași, întonează în cor cu glasurile lor dulci de cheruvimi:

„Tine plimeste steaua flumoasă?!...“

Vasilie Pop.

Felurimi.

Un toast renunit. La anul 1813 se însărcinase cu comanda supremă a armatelor aliate contra lui Napoleon, mareșalul austriac prințul Carl de Schvarzenberg.

Îndată după răspîndirea acestei vești, gurile rele și începura a cleveti. Militarul ziceau: „Diplomat bun poate să fie dar... ear' diplomații îl țineau de mai bun soldat.“

Stavilă li-s'a pus însă când la anul 1819 în Carlsbad generalul Foryerts în toastul ținut în onoarea principelui de Schvarzenberg, ridicîndu-și pocalul esclamă: „Il golesc în sănătaea aceluș general, care cu toate-că avusese în lagărul seu 3 domnitori, totuși știu să înfrunte pe dușman!“

Prin aceste puține cuvinte, vestitul Blücher înfățișe nu numai situația critică a generalisimului austriac față de Monarchia aliați, ci înfrînă totodată și pe clevetitorii.

O bună apucătură. La curtea franceză, pe timpul regelui Filip-cel-frumos, trăia pe la anii 1285—1314 un poet cu numele Ioan de Meun, supra numit Clopinel. In scrierile sale, nu arare-ori criticase foarte aspru moravurile femeilor de pe atunci. Criticile acestea îi atrase ura tuturor damelor aflătoare la curtea regească; ear' ura puse basa unei conjurații în fruntea căreia se puse însăși Regina. Clopinel fu prins și adus înaintea Reginei.

Regina ordonă celorlalte dame să-l lege de un stîlp și să-l supuie unei bătaii cu nuele.

Clopinel, care cunoștea prea bine naturelul femeii, se folosi de o apucătură, care îl mîntui de rușinoasa pedeapsă.

Unul le rugă, ca înainte de a-și lua pedeapsa bine meritată să-l permită o mică observare. Rugarea i-se acordă.

— „Obținînd grația voastră, — zise el: „dați-mi voie a vă ruga, ca prima lovitură să mi-o capăt dela cea mai bătrîna dintre voi.“

La auzul acestor cuvinte se înroșiră cu toatele și fiindcă nici una nu voia să facă începutul, îi dederă drumul.

Socialismul în morală.

— Despre căsătorie. —

A fi frumoasă și a cuceri: eată misiunea ce a sădit natura în femei.

Frumșeța este în adevăr menirea femeii. Nu mi-ar fi greu a documenta chiar, că viața nu cere altceva femeii decît să fie frumoasă. Ear' femeie urită peste tot nu există. Pe scara nesfîrșită a frumșei, cine ar pute fixa unde începe și unde sfîrșește frumșeța?

Dar în lume progresiv al societății a căzut și rolul femeii. Vieața socială a femeii frumșeța femeii noui și a factorii ai existenței.

Două sunt considerate ca sociale ale părinților de azi: fetele pentru-că e o rușine să îmbrățească și să le mărite ca să fie cineva care să le poarte mai departe de grijă.

Nu legătura sfîntă a dragostei unește tinăra păreche, ci îngrijirea reciprocă a existenței. Taina sfîntă a căsătoriei, iubirea ideală, sentimentele inimii, pentru marea mulțime a femeilor sunt numai mijloace cari slujesc esistența.

Se pare poate paradox, dar educația feminină e astăzi în acel chip întocmită că nu se cresc pentru viața femeii ci fetei.

Cînd se termină educația, plătînda ființa intră în viața ca fată perfectă. Dar' la noul cămin nu duce cu sine nici o calificare. In momentul ce a părăsit altarul din lungul șir de ani ai școlii, din rezultatul educației nu-i mai rămîne nimic. Se convinge, că viața nu e așa precum a văzut-o, că ceea-ce a crezut că știe, nu știe, ori o știe rău, că despre ce a crezut că e totul, în realitate nu e nimic. Fata care a căpătat cea mai aleasă creștere, ca tinăra femeie este însăși stîngăcia, și rid de ea servitoarele.

De altfel educația aceasta nici nu e făcută în vederea vieții viitoare ci numai pentru timpul — l-am putea numi de tranziție — în care reușește a-și căștiga bărbat. Nu se face educația femeii ci a fetei care se mărită.

Și mai caracteristic e, că o educație mai serioasă dacă i-se dă fetei asta se face numai pentru cazul dacă nu se mărită. In cazul acesta știe da ore de pian, se face instructoră, in timpul mai nou căștigă diplomă de avocat și medic. Tot atâtea mijloace de existență, de care nu are lipsă îndată-ce vre-o coniectură de căsătorie îi asigură mai favorabil existența.

Și precum idealul bărbatului este, că prin calificare și avere să ajungă la o tot mai înaltă formă a vieții, a femeii este ca prin avere și educație să se califice pentru bărbatul de aceștia. Li-se dă educația aleasă, îmbrăcăminte de modă să viră în societățile cari stau deasupra societății căreia aparțin.

Se afirmă tendența transcendentă și în relațiile vieții femeii și in chipul acesta femeia — care de altfel ar fi scutită de luptele vieții — se amestecă și ea în virtețul acesta nebun în care se sbat bărbaiții.

Statistica ne arată că în număr general sunt mai mulți bărbaiți decît femeii și sunt sociologi cari reduc la fenomenul acesta împuținarea căsătoriilor. Așa cred că greșesc. Diferența de număr de sigur nu e atât de mare încât singur ea se producă derisiune atât de simțitoare în instituțiunea că-

sătoriei. Motivul adevărat e ambițiunea socială de care sunt îmbibate fetele. Fie-care își are ochii ațintii spre clasa de bărbați care stă deasupra ei. În chipul acesta firește ea singură își reduce cercul din care ar putea alege eliminând din combinațiunile sale cercul în mod firesc mai vast al celor de un nivel social egal ori chiar scoborit, cu dinsa.

Frământarea aceasta se desfășoară doar în chip evident sub ochii noștri și în societatea noastră în modul cum este ea alcătuită. Clasă industrială nu e vorbă nici n'avem, dar mi-se pare că de am avea — ori poate chiar și pentru aceste cuvinte n'avem, abea s'ar gasi fete de creșterea cea mai elementară care să se mărite după meseriaș. Fetele de meseriaș le trebuie preoți ori cel puțin învețători. Fetele de preoți visează advocați, medici ori cel puțin funcționari. Școala din Arad cualifică nu-i vorbă neveste și pentru preoți și învețători; cea din Sibiu însă exclusiv numai neveste de medici și advocați. Fetele acestora, desigur își vor fi având și ele visele lor dar nefericirea e că aci se sfârșește scara.

E greu să te măriți și greu să ajungi la ceva în această lume a concurenței.

Ne întâlnim însă în concurența aceasta și cu un alt cercul vitiosus al educației și al averii, foarte interesant.

Fetele se cualifică pentru alta vicață decât cea în care s'au născut și crescut.

Li-se dă o educație mai îngrijită pentru a se cualifica pentru o căsătorie mai la rang. Cultura nu însemnează același lucru la femeii ca la bărbați. Cultura bărbaților e menită să mărească producțiunea, a femeilor mărește exigențele, servindu-le drept titlu de drept pentru anumite pretențiuni. Fata care a absolvat mai multă școală și vorbește franțuzește, trebuie să poarte rochiu de mătăasă.

Vanitatea este un atribut al femeii, aceasta este adevărat. Dar atributul acesta morala socială l-a prefăcut într'un factor social. Mamele își împodobesc fetele cu toate nimicurile, cheltuesc peste puteri pe toalete și le expun pretutindenea, în baluri, pe stradă, în biserică. Nu vanitatea mamei alimentează vanitatea fetei, ci nisuița de a putea rivalisa în aceasta mare concurență de fete, ca prin frumsețea să cucerească și să pună mâna pe vre-un bărbat.

* * *

Șirele de mai sus, firește, nu se pot referi la căsătoriile pe cari le încheagă dragostea. Nici cea nu o susțin, că în ziua de astăzi căsătoriile de dragoste ar fi în apunere. Nu, dar căsătoria ca instituție socială se contractează nu în virtutea amorului ci în virtutea considerațiilor sociale. Urmează de aci o situație morală în capătul căreia vedem cinstea vieții familiare, împlinirea datorințelor conjugale, cu un cuvânt corectitatea femeii și nimic mai mult. În sensul moralei etice ar dovedi înjosire sufletească femeia care s'ar apropia de un bărbat fără a-l iubi, morala socială nu se împedecă în aceasta, pretinde însă atata, ca femeia să rămână credincioasă. Fără îndoială este aceasta o însemnată devalvare a moralei, dar fiindcă aceasta stare de lucruri îndestulește atât pe bărbatul de azi cât și pe femeia de azi, n'avem de ce să ne spargem capul cu ea.

Sever Bocu.

Glossă.

În cărările vieții.

*Pasul bine ți-l îndreaptă;
Din etatea tinereții
Multe curse te așteaptă.
Tu ia sama și gândește
Că nimic să nu te nșele;
Fugi de clipa ce momesece;
Lumea-i plină de smintele.*

*Sbuciumări, vêtej, câințe,
Intelni-vei la tot pasul.
Este lupta d'existință,
Ce prin ele afirmă-și glasul.
Amăgiri, viții și toane,
Urme de-ale vanității,
Afli mii și leghioane
În cărările vieții.*

*Patimi hide și rancoare,
Cabale negre, meschine,
Nu fac și din cei buni oare
Chiar adese ori victime?!
Tu din cale nu te-a abate,
Ori ce ști că te așteaptă;
Dar' ca să le nvingi pe toate,
Pasul bine ți-l îndreaptă.*

*Nu vezi tineri de speranță
Mulți aspiranți la diploame,
Ce-si au pondul de balanță
Cafenele și cocoane?!
Ideal: pocal și grații,
Ei s'închină realității.
Traiu-și duc ca sibiriiți,
Din etatea tinereții.*

*De crezi la câți paradează
Sentimente naționale,
Cu sticle ce spumeghează
Pe la mese bacanale;
Te faci rob naivității,
Ce-au perdut măsura dreaptă;
Și'n arcanele vieții
Multe curse te așteaptă.*

*Unii mbrac'a lor ambiții
Chiar cu panierul sacru,
Și s'nalță 'n mari poziții
Cu-a smereniței simulacru.
Și când vezi că pe 'ntrecute
Toată lumea se mbulzesc
Că pulpana s'î sârute,
Tu ia sama și gândește.*

*Ideii mari, losinci alese
Iau-și alții de baghetă,
Că l'a lor cerc de 'nterese
Să servească de vigneta.
Priveghează, ia aminte
Când vezi firme de acele;
În liniște treci nainte
Că nimic să nu te nșele.*

*Sbirii drepturilor tale,
De ved că ai ceva vlagă,
Caută chip și caută cale
Cătră densii să te-atragă.
De te pleci, lăcat pe gură
Și pe inimă-ți pun clește.
Nu te amăgi de-alură,
Fugi de clipa ce momesece.*

*N'avea frică de teroare
Nici de gene încrețite.
Nu lăsa să te împresoare,
Nici patimi și nici ispite.
Totdeauna socotesce
Cum să te păzesci de rele,
Și stai tare bărbătește;
Lumea-i plină de smintele.*

*Lumea-i plină de smintele,
Fugi de clipa ce momesece.
Ca nimic să nu te nșele,
Tu ia sama și gândește;
Multe curse te așteaptă,
Din etatea tinereții.
Pasul bine ți-l îndreaptă
În cărările vieții*

Tratan I. Magler.

Legendele mănăstirilor noastre.

De George Coșbuc.

Noi cunoaștem legendele multor mănăstiri românești. De când ne ocupăm cu adunarea a tot ce este creațiune a fantasiei și credinței poporului, am cules mult din ce s'a mai putut culege din rămășițele cele din urmă ale tradițiilor și ale legendelor referitoare la mănăstiri. Am zis mult, deși eu unul nu cred să fi rămas ceva neadunat în punctul acesta: mănăstirile sunt puține în proporție cu dealurile, văile, munții, satele și câte toate care-și au legendele și tradițiile lor, apoi mănăstirile au fost și sunt mereu cercetate de vizitatori, cari pot culege la fața locului toate amănuntele tradiționale. Și după cum toată istoria noastră artistică culturală și în mare parte cea politică este legată de mănăstiri, toate cercetările noastre asupra istoriei interne a țării românești este ațintită spre mănăstirile trecutului. Ele n'au fost numai școli și centre ale artei picturale și musicale, dar tot odată stabilimente tipografice, și mai pe sus de toate cetăți de apărare și puncte de observație.

E greu de aflat, într'un cât numite legende și tradiții, referitoare la mănăstirile noastre, sunt creațiuni originale ale poporului nostru — un fapt oare care istoric împodobit cu invenții poetice — ori sunt simple împrumuturi dela alte popoare. Tradițiile și legendele se adaptează mai ușor decât basmul.

Legenda clădirii mănăstirii Argeșului, bunăoară, cu zidirea unei neveste de vie în temelia mănăstirii, este comună tuturor popoarelor creștine din peninsula balcanică. Sărbii, Grecii și Albanezii povestesc tot despre zidirea unei neveste vii în temelia unor anumite poduri monumentale, cari se surpau noaptea și n'au putut fi ridicate până ce meșterul-architect nu și-a sacrificat soția, în urma unei porunci ce-a primit-o în vis.

E prin urmare aceeași legendă. Am creat-o noi, și dela noi au împrumutat-o celelalte popoare, ori am împrumutat-o noi dela alții? Se poate că legendă n'a fost creată de nici unul dintre popoare, cari o au astăzi, ci a fost moștenită dela alt popor mai vechiu, din timpul pe când există într'adever nu numai credința, ca îngroparea unui om viu în temelia dă trainicie clădirii, dar pe când exista însuși faptul, care astăzi e numai o superstiție.

Nu încapă nici o îndoială, că au fost vremuri, când se făceau jertfe de oameni vii, ca să dea trainicie zidurilor. Superstiția de astăzi e o dovadă și o rămășiță a acestei credințe.

Nu numai la noi, dar pretutindeni în Europa, există superstiția că dacă meșterul clăditor măsoară umbra unui om cu o ată și apoi îngroapă așa aceasta în temelia zidurilor, el dă trainicie clădirii. Va să zică, tot îngroparea unui om de viu, într'un chip simbolic: dacă nu'l poți îngropa pe el însuși, îi îngropi chipul sau măcar umbra lui.

La această superstiție s'a adăugat alta: anume, că acel om a cărui umbră a fost îngropată, trebuie să moară în cursul anului. De aici apoi meșterul clăditor poate să fie criminal — în înțelesul superstiției — căci poate ucide pe un dușman al său, îngropându-i umbra.

În Suedia acu doi ani a fost un proces în sensul acesta, care a mirat lumea: un om, aflând prin trădarea zidarilor, că arhitectul i-a îngropat umbra, a tras în judecată tribunalului pe arhitect.

Altă dovadă despre existența jertfirii de om viu s'a păstrat la popoarele nordice: de câte ori se dă drumul pe apă unei corăbii nouă, proprietarii vaporului aruncă duhurilor rele lale mării chipul unui om făcut din ceară, ca să le împace și să nu ceară mai mult. Dacă din întâmplare cade în apă unul dintre vâslăii corăbiei celei nouă, nimeni nu sare să-l scape, ci-l lasă ca jertfă mării.

Legenda mănăstirii Argeșului este deci născută din superstiția aceasta. E singura legendă cu această temă: mănăstirea Argeșului singura mănăstire cu o legendă păgână.

Tema cea mai favorită a legendelor mănăstirilor noastre este copacul arătat în vis. Cu puține excepții, toate mănăstirile noastre au fost clădite pe locul unui copac bătrân, pe care i-l-a arătat clăditorului o viziune oare-care-va, ori un înger, ori o icoană a vr'unui sfânt, apărută pe copac,

ori un foc sub tulpina copacului, ori în urmă un glas ce eșia din copac și alte asemenea semne, toate raportându-se la o localitate anumită: aici și nu alt unde-ve are să se clădească mănăstirea. Căutul copacilor, mai ales ai acelor seculari, pe culmi de dealuri, s'a atins târziu după introducerea creștinismului, și avem destule marturii, că prin suta VIII și IX creștinii cel de abia întorși dela păgânism prin unele țări s'adunau să se închine mai cu drag sub un copac bătrân, după vechiul obicei, de cât în biserică. Copacul, ales de toți ca sfânt, era locul de adunare al poporului nu numai în cauze religioase, ci și în cele juridice și de ordine publică, sub el se făceau judecățile și legile, băciurii și ospețele. Locul rămânea sfânt și după stingerea copacului și în cursul veacurilor se păstra multă vreme amintirea despre acel copac mort de mult.

E natural deci, că în veacurile de mai de mult, pe când încă păgânismul nu era șters cu totul din sufletele creștinilor, oamenii căutau să facă templul cel nou — adică biserica sau mănăstirea creștină — pe locul templului celui vechiu, adică al copacului. Siabă și tot mai slaba amintire despre acest fapt a dat naștere legendelor, că un semn ceresc, arătat mai ales în vis, a designat cutare ori cutare copac „sfânt” pe locul căruia trebuie zidită mănăstirea.

Acești arbori seculari erau de măriime impunătoare, ca sub umbre și adăpostul crengilor să poată adăposti multe lume. Eu cred, că precum la Slavi există mănăstiri mai mici clădite din lemnul sfântului copac tăiat, tot așa noi am făcut încercarea să clădim o biserică întregă din lemnul unui singur stejar secular. Sfânt și acesta se înțelege, și deci poate e fapt istoric ce se spune despre Mănăstirea dintr'un lemn, car dacă e legenda își are esplicarea.

Trecem acum peste legenda mănăstirii Slatina, clădită pe locul unui stejar, din care eșise un glas ce îndemna pe un cioban să spue lumii, că acolo Dumnezeu cere mănăstire; trecem peste legenda copacului, care singur cu umbra mai ține în viața pe Radu Negru flamând și încunjurat de arșișii pe arșișii verii, pe dealul Flămânda la Campulung, unde el apoi face mănăstire; trecem peste copacul stantului Nicodem, care a fost găsit de acest calugăr după inspirația unui înger pe locul unde a clădit mănăstirea Motruului. Mănăstirea Cotmeana, Bistrița, Socola au aproape aceeași legendă în amănunte, cu copacul, pe care se arată icoana vorbitoare.

Tot vorbitoare a fost icoana ce s'a arătat lui Mihaiu Viteazul pe copacul dela mănăstirea Dealului, și lui Mircea cel Mare, pe copacul dela Cozia. Despre amândoi se spune aceeași poveste. Obosiți și bătuți — cel dintâiu de Turci, al doilea de Unguri — au adormit obosiți sub un copac bătrân, și în somn li-s'a arătat o icoană vorbitoare, care i-a îndemnat să plece din nou în luptă. Biriind, ei ca mulțumită Domnului, au ridicat mănăstirile lor pe locul copacului. Nici Mircea cel Mare, nici Mihaiu n'au fost bisericosi și clăditori de mănăstiri, dar despre amândoi spune poporul, că au clădit mănăstiri îndemnați prin aceeași viziune pe copac.

Cea mai frumoasă dintre legendele mănăstirilor făcute pe locul unui copac este fără îndoială aceea a lui Ștefan cel Mare, clăditorul Putnei. Într'ensă pe lângă elementul vechiu păgân (copacul) și elementul creștin (arătarea icoanelor și îngerilor) mai intră și elementul eroic. Legenda e destul de cunoscută din cronica lui Neculcea și mai ales din frumoasa poezie a lui Alexandri. Ștefan vrea să facă mănăstire. Unde? Se urcă pe o colină, urmat de oștenii și popor și apoi se fa la întrecere în aruncarea săgeții, cu cel mai bun arcaș al săi. Arcașii trag întâiu săgețile lor merg departe. Fugi apoi Ștefan, săgeata lui zboară cu mult mai departe și se implântă într'un „paltin vechiu”. Acolo va fi altarul, zice Ștefan, se face mănăstire pe locul copacului.

Aceasta e tradiție rămasă în popor. Ori o fi încercat Ștefan lucrul acesta, ori nu, mănăstirea Putna este edificată și ea, potrivit obiceiului păgân-creștin, pe locul unui alt templu mai vechiu, al unui paltin sfânt.

*) Aici aparține și legenda despre mănăstirea Lugoșului, pe al cărei loc s'a zidit biserica gr. or. de peatră, ale cărei ruine se văd încă și astăzi.

venitoare și gingașă. A fost cruțătoare față de greșeli cari se făceau sub raportul ovreilor. S'a reținut de a controla crășmele, fiind acestea industrie ovreiască. A deschis teren larg usurei fiind-că era o îndeletnicire mai ales ovreiască. N'a persecutat, concurența necinstită, fiind-că prin aceasta s'ar fi atins de cercul de interese al Ovreilor.

Nu cutez a afirma, că legislațiunea noastră de trei decenți încoace a fost condusă de toate în spirit exclusiv conștient ovreiesc; dar ușor s'ar putea documenta că în imensitatea de legi și ordinațiuni aduse în timpul acesta ori care alt cerc de interese a suferit, din contra acelea cari deschideau isoare maselor ovreiești nu numai că au rămas neatinsse, ci au fost împărțite de o îngrijire sistematică. Adevărat e că organizația creditului nostru a neglijat pământul și industria, dar a îmbrățișat comerțul? Ear comerțul în nouă părți din zece este în mâinile Ovreilor. Adevărat e că banul a fost desbrăcat de menirea lui de mijlocitor al schimbului și măsurător al valorii și prefăcut marfă, prin care i-s'a asigurat hegemonia deasupra muncii și a producției. Banul este mai ales în mână ovreiești. Adevărat e că datoratul e paria urgisită, acărui avere în procedura execuțiilor judecătorești este res nullius și este adevărat obiect de pradă a creditorului. Ear creditor în cele mai multe cazuri e Ovreiul.

Nu continuu cu exemplele pentru-că nu scriu broșură. Cetitorul își va completa singur dovezile. Numai imigrarea o mai amintesc. Dela venirea în țeară a armenilor, în patria noastră n'a fost. Asupra raselor noastre, națiunii și al patriei au fost adevărate binecuvântare de Dumnezeu coloniștii armeni. S'au sporit civil patriei cu element sănătos, muncitor, patriotic și deștept. Bogăție și moravuri bune au adus cu sine; aici și-au sporit averea și au devenit maghiari neoași.

În timpul mai nou Jidanii au năvălit la noi în masse. Pe vremea emancipățiunii erau doar la vre-o 100 de mi. (Nu am la îndemână statistica). Astăzi sunt mai mulți de un milion. Binecuvinte Dumnezeu pe cei ce dintre dinși sunt maghiari adevărați! Din numărul acesta cel puțin patru sute de mi sunt în comitetele Bereg, Maramureș, Ung, Zemplin, Sabotcs, Sătmăr, Solnoc-Dobăca și Bistrița-Năsăud, cașari vagabonți. De trei-ori așa de mulți sunt ca dășii și aproape atâția cât Sécuii. Aceasta e însă mult. Aci înaintea ochilor nostri se petrece o adevărată descălecăre de popor. E mare întrebare că venit-au aici atâția Maghiari pe timpul descălecării lui Arpad.

Am spus, că imigrațiunea armeană a fost o adevărată binecuvântare de Dumnezeu. Aceasta o zic și despre imigrațiunea Cumanilor, Iasigilor și Peceneșilor. Tot aceasta o zic și despre venirea în țeară a Nemților din Banat și din tinutul Pestei. Imigrația este deci de multe ori noroc foarte mare pentru o țeară. Statele-Unite ale Americii prin imigrațiune au devenit mari.

Dar imigrația poate să fie și osândă lui Dumnezeu. Statele-Unite de azi se apără în contra imigrării raselor galbene (chinezi). Australia încă a început a lua măsură în contra invasiunii lor. De ce? Poate sunt trădători? Poate sunt bestiali? Ba de loc: Din contra, sunt blânzi, modesti, temători de lege și peste măsură muncitori. Dar fiind-că lucră mai mult și mai teln în ca cei indigenți, statul a ridicat stavilare în contra invasiunii...

Față cu aceasta ce să zicem despre invazia Ovreilor din Galiția?

E fapt că au venit aici fără avere. E fapt că n'au putut arăta nici un izvor legitim de existență. E fapt că au stat sub cel mai inferior grad de cultură omenească. E fapt că s'au abținut dela colaborare a ori-cărei activități productive. Totuși i-au lăsat să între cu grămadă fără nici o pedecă.

Activitatea lor au văzut-o autoritățile maghiare. Primarul satului, notarul, solgăbirăul, perceptorul de dare, vicșpanul, fișpanul, toți au văzut că imigratul acesta face ușură cu banii, cu alcoolul, cu marfa cu vitele cu pășunea. Au văzut că nu sporadic ci pe linie întinsă în chip de meserie face ușură. Au văzut că falsifică beuturile, falsifică cântarul, jură strâmb. Nu și trimite băiatul la școală ci la bocher ca să învețe vrăjiturile din Talmud. Ungurește nu învață nici unul. În chip sistematic corupe poporul în moravuri, în avere în obiceiurile sale.

Au văzuto, i-au închis ochii, au rabdat-o. Ear unii fișpani deși n'au fost cu dinși frere et cochon, dar i-au spriginit, i-au ajutat și s'au silit în sala co-

mitatelor a-și alcătui garde din rëndurile lor. S'a afirmat convingerea delicată, că nu se cuvine a te atinge de Jidan.

În proiectul despre imigrări s'a validat asemenea acest spirit. Fiește-care o știe că proiectul acesta a fost provocat de imigrația ovreiască. Ocolim însă mămăliga caldă. Eată nici că mai suntem gingași ci de-a dreptul ipocriți. Ni-e frică să-i chemăm copilul pe nume. Guvernul să sbate în dreapta și în stânga, hesitează și cere împunernicire discreționară. Pentru-că mai bucuros lovește prin împunernicire discreționară în libertatea constituțională, decât să fie sincer.

Deși stau deschise datele statistice. Vre-o câte-va din ele ni li-a cetit deputatul Buzăth, Lukács. Dániel și Széll mai multe știu despre ovreii poloni decât ori-cine altul. Țin în pulpiturele meselor închise rapoartele întinse ale lui Egán Ede. Nu este om pe lume care ar putea să slabească datele lui Egán. Pentru-că el a fost cinstit, sincer și human sub ori-ce raport. A persecutat numai păcatul. Părțile dela Nord ale țării unde locuiesc Cașarii sunt formale spelunct de crime. Acest puhoi au năpădit ca și dușman în acele locuri. Distruge aprinde, fură tâlhărește, despoaie, înșală falsifică. Nici când n'am văzut, nici nu ni-am închipuit o astfel de bătae de Dumnezeu ca și aceea ce am experiat-o acolo. Invățaturile lui Isus Christos n'au acolo nici o valoare. Toate bunătățile civilizației creștine au ajuns acolo la faliment din pricina Cașarilor.

Guvernul bine o știe aceasta. Căci doară acțiunea Egán pentru aceasta a fost inițiată. Proiectul imigrațiunii încă pentru aceasta s'a făcut. Totuși să teme să prindă răul de coarne. Omul stă uimit când vede că în acel ținut ajuns la sapă de lemn dreptul de a vinde beuturi spirituale e și acum în mâinile Cașarilor. Deși în direcțiunea aceasta încă se întinde puterea discreționară a guvernului. Și stai uimit că proiectul încă tot acopere adevărată stare de lucruri. Nu o spunem cum am spus-o față de epizootia din Orient. Ca și cum vita ar merita mai mult scut, decât cetățeanul patriei.

Pentru-ce ipocrisia aceasta? Da ce nu zic: ovrei din Galiția, Rusia și România de aci încolo pe nici un preț nu lăsam să între în țeară. Aceasta o aș înțeleg. Cu aceasta s'ar putea ajunge la scop. Aceasta apoi s'ar și putea motiva. Acolo sunt rapoartele oficioase. Comună de comună ai putea constata, abuserile înfiorătoare. Miseria îngrozitoare a indigenilor s'ar putea arăta om de om. Și necondiționat s'ar putea documenta că pe poporul nostru slăbit prin regularizarea proprietății Cașarii l-au stors deplin și l-au aruncat în crâncenă miserie și suferință. Această motivare ar fi înțeleasă de lume și ar înțelege-o și maghiarii de legea lui Moise. Și sinceritatea noastră de a ne apăra ar fi aplaudată de lumea întreagă. Dar așa: cuprinde teren parazitul, pere folositoarea plantă până-ce în fine ne cuprinde cu totul valul unui proletariat netrebnic.

Cât de frumos și cât de minunat se înfățișează, în adevărată lumină, tovarășii mântuirii noastre.

Dar toate ca toate; frumoasă companie și-a ales capul bisericii noastre române ortodoxe, care trebuie să știe ca Canonul 30 apostolesc spune:

„Dacă s'ar face cineva Episcop prin mijlocirea stăpânilor lumestii, acela să se depună și escomunice, apoi și partașii lui.”

NOUTĂȚI.

ARAD, 13 Ianuarie n. 1903.

AN NOU FERICIT

dorim tuturor amicilor, cunoscuților și abonenților nostri.

„Tribuna Poporului”.

Din cauza sântei sărbători de mână, numărul proxim al foii noastre va apăre numai Vineri la amiază.

Numărul acesta se trimite și abonenților nostri de Duminecă. Cel mai apropiat număr dublu va apăre Vineri la amiază.

Cine-i candidatul de episcop în Arad? Eată întrebarea la care unele iscoade umblă să afle răspuns.

Le trebuie adică țintă în care să dea cu acele arme murdare cu care a dat în episcopul ales Vasile Mangra. Să faurească actele lui Pilat contra candidatului nostru și cu acele să-l dea gata prostituit între hohotele celor ce ne urăsc pe noi și așezemintele noastre bisericești.

Cine nu se cutremură de orgiile ce le-a comis „banda” cu fețele bisericești până la actul neintării părintelui Mangra de episcop?

Acum după ce li-am cunoscut tactica de luptă, n-o să mai espunem pe fiitorul episcop al bisericii ortodoxe române, să fie tirat înaintea sinagogelor, a logelor francmasonice, a caselor de prostituție; ci-i vom spune numele lui în biserică, între cei credincioși, pentru cari va fi bun ales.

Candidatul nostru e „cel ce vine întru numele Domnului”.

Atâta pentru lumea din afară și nimic mai mult.

Cei credincioși, cari spăimântați de cele ce se petrec de nou în organul partidului hamsiste din Timișoara și în organele jidovești cu care operează între streini, așteaptă dela noi mângăere, să se mulțumească acum deodată cu atâta, căci „zilele grele sunt”; ear iscoadelor trimise printre noi le zicem: Duceți-vă dela noi în focul Gehenei...

Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra valorosului studiu pe care începem a-l publica în numărul nostru de azi la foia: *Gheorghe Baritiu și amicii săi*, de G. Bogdan Duică și Al. I. Lăpădat.

Romanul principesei Luisa.

După-cum se scrie din Drezda, se vede că sfârșitul pertractării avocatului de curte al Saxoniei cu Lachenal, va fi acoperirea scandalului Giron. Princesa Luisa a declarat că e aplecată să se întoarcă, sub anumite condițiuni în Austria, unde curtea din Viena i-a asigurat libertate deplină și i-a pus la dispoziție un castel. După un alt izvor princesa Luisa n'ar fi fugit din Drezda, dacă marea damă de onoare n'ar fi descoperit amorul ei cu Giron. Și adevărat marea damă de onoare întrând cu o anumită ocazie în sala de studii, în loc de copii a găsit pe Princesa Luisa cu Giron. Marea damă de onoare l-a silit pe Giron să părăsească imediat Drezda, ear princesa Luisa i-a promis că deocamdată va tăcea despre toată chestia, dar de atunci încoace princesa îi era frică să n'o închidă în vr'o mănăstire sau în vr'un spital și de aceea a fugit. — Din Genu se vestește: Leopold Wölling și Vilma Adamovici, cu ocazia fugirei, au luat puțin banii cu dinși și fiind că n'au făcut economie au ajuns într'o stare financiară foarte critică. Până acuma îi ajută princesa Luisa, dar acum și ea e în lipsă de bani. Cu câte-va zile înainte a sosit în Montreux un avocat din Viena, cu care Wölling a intrat în negocieri de împrumut.

— Din Viena se vestesc următoarele despre starea materială a princesei Luisa și a lui Wölling: Averele familiei marelui duce de Toscana, înțelegând și bunurile din Italia, cari de present nu aduc nici un venit, e în valoare de patru milioane de coroane. Princesele măritate, așa și princesa Luisa și-au căpătat partea lor și așa nu mai au nici o pretenție dela tatăl lor. „Drezdener Journal”, după-cum se telegrafiază din Drezda, în nu-

mărul de azi se ocupă mai pe larg cu Giron. După acesta profesorul de limbă s'a născut la anul 1879 în Gent. Tatăl lui a fost căpitan la pionierii din Belgia.

Din seriile de Crăciun ale reginei României O foaie germană publică un prea frumoș articol al Carmen Sylvei regina poetă a României, în care povestește într'o formă plăcută seriile de Crăciun din trecut și sale de principesă și de regină.

Crăciun — spune Carmen Sylva — în anul Carol a plâns gândina. S'a depărtată și la scumpii săi. Silva a aprins luminările și Crăciun, punând sub el u. doilea Crăciun ne-a fost a. Ministeriale, însă ne-am mânat. Voiam atunci să plecăm. La am revăzut patria cu copiii de toți iubiti. A urmat apoi fără pom. Am scris cinci pe barbatul meu lucra Eram. ribila nesiguranță, că n'o să copii. Am revăzut în urmă de Crăciun din patrie. La reîntoarcerea mea în România am luat parte emoționată la Crăciunul nepoților mei. Acum când sunt în vîrstă aproape de 60 de ani, liniștea și pacea au intrat în sufletul meu. Mă gândesc numai la alții: aceasta e bucuria mea.

Carmen Sylva descrie apoi frumoasa și simpatica personalitate a Regelui Carol. Carmen Sylva stîrșește cu un avânt poetic zicînd:

„Aștept cu speranță și mulțumire ultimul meu Crăciun. Nu înțeleg cum se poate găsi, că viața e prea scurtă”.

Grogul Țarului. Când dl Delcassé, ministru de externe al Franței, a fost primit anul trecut în Petersburg, la palatul de iarnă, de Nicolae II, acesta îi zise cu familiaritate în odaia de fumat:

— O să-ți dau un grog rusesc, acesta nu seamănă de loc cu grogurile franțuzești pe cari le preparați foarte rău.

— Majestatea voastră, răspunde dl Delcassé, ar fi foarte bună dacă mi-ar da rețeta care se întrebuintează în palatul imperial.

— Cu plăcere, răspunde împăratul. În Franța, se aduce apă caldă și turnată rom. În Rusia, uite cum se face, se procedează cu mai multă artă: Când apa e caldă, se pune zahăr și două lingurițe de rom de pahar; se lasă să fiarbă până ce începe să scadă și se servește fierbinte. Un grog pregătit astfel e un escelent calmant și te face să dormi.

În clipa aceasta lacheul aduse, pe o tavă de aur, Țarului și d-lui Delcassé, două groguri fumegânde, de o culoare frumoasă de topaz.

Ministrul afacerilor străine franceze gustă grogul țarului, și el dete această rețetă unui confrate parisian care a trimis-o și altora.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 13 Ianuarie. Face colosală senzație știrea ce se dă în chip pozitiv, că contele Lónyay Elemér se despărte de soția sa, fosta archiducesă Stefania. Contele de mai multe săptămâni a și părăsit pe archiducesa.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barciann.

Insertiuni și reclame.

Mulțumitor onorațiilor mei oaspeți cari au cercetat în decursul anului stabilitamentul meu, urez

An nou fericit

atât oaspeților cât și tuturoi cunoscuților. Solicit în același timp și pe viitor binevoitorul concurs, asigurând că din parte-mi nu voi cruța nimic pentru a-i îndeștali.

Vor găsi întotdeauna la mine, beuturi bune și curate, mîncări, calde și reci prompt servite. Prețurile moderate.

Cu stimă

Alexa Tesics,

ospătarul dela „Cercul de aur”, Arad, strada Poezko.

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în *Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24* vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

Lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuesc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete, capete de scrisori, placate (afize), note, blanchete, caete de caligrafie, de desen, peisage, atestate, diplome, acții, libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. Prețuri moderate.

Asigurându-Vă, că mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețuitele D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie.

— Mai ieftin ca ori-unde. —

Din privilegiul sezonului de iarnă și primăvară am onoare a recomanda onor. public marele și bogatul meu

deposit de

haine bărbătești și de copii,

ce se vând cu cele mai moderate prețuri, precum și cele mai fine costume de modă și de salon pentru bărbați și copii, pardesiuri și îmbrăcăminte de dormit, paltoane de ploaie, bunzi de iarnă, precum și bunzi de oraș și havelocuri.

Recomand depositul meu de haine de iarnă și primăvară, mai ales onoraților domni preoți, cărora le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Cu stimă

885 2 - 6

Isidor Moskovitz,

Calcea Andrassy 8 (In față cu biserica minoriților.)

— Mai ieftin ca ori-unde. —

Asociațiunea de economii și ajutor din Ghiroc.

CONVOCARE.

Domnii membri ai „Asociațiunei de economii și ajutor din Ghiroc“, prin aceasta se convoacă la

a V-a adunare generală ordinară

care se va ține în **12/25 Ianuarie 1903.** în sala școalei a II-a greco-orient. română din Ghiroc, la **2 ore p. m.**

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcțiunei și a comitetului de supraveghere despre cursul afacerilor în anul 1902.
2. Presentarea bilanțului și a propunerii asupra venitului curat.
3. Alegerea comitetului de supraveghere pe 1 an.

4. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
5. Eventuale propuneri.

Direcțiunea

Ghiroce, la 9 Ianuarie n. 1903.

Contul Bilanțului — Mérleg számla.

Active — Vagyon			Pasive — Teher				
	Cor.	fil.		Cor.	fil.		
1	Cassa în numerar — Készpénz.	158	31	1	Capital acționar încurs — Befizetett részvénytőke	11.735	85
2	Cambii escomptate — Leszámitolt váltók	15.031	—	2	Depunerii — Betétek.	529	31
3	Spese de fondare — Alap. költség	170.—	—	3	Fond de rezervă — Tartalék-alap	1.905	44
	Cor.	85.—	85	4	Profit curat — Tiszta nyereség.	1.108	60
	Amortisare — Leirás	85.—	—				
4	Mobilier — Butorzat	10.—	—				
	Amortisare — Leirás	5.—	5				
		15.279	31			15.279	31

Contul de profite și perderi — Nyereség és veszteség számla.

Eșite — Kiadás			Intrate — Bevétel				
	Cor.	fil.		Cor.	fil.		
1	Interese după depunerii — Betéti kamat.	28	93	1	Interese de escompt — Leszámitolási kamat	1.018	16
2	Contrib. directă și aruncuri — Egyenes és potadó.	146	43	2	Provisiuni — Jutalék	509	60
3	Remunerațiuni — Fizetések	150	—	3	Interese de întârziere — Késedelmi kamat.	28	60
4	Chirie și încălzit — Házbér és fűtés.	60	—	4	Competința de scris — Írásdíj	104	92
5	Amortisare din spese de fondare — Leirás az alapítási költségekből.	85	—				
6	Amortisare din mobilier — Leirás a butorzatból	5	—				
7	Spese diverse — Különféle kiadások	76	63				
8	Profit curat — Tiszta nyereség.	1.108	65				
		1.060	64			1.060	64

Ghiroce, la 31 Decembrie 1902.

Francisc Metzger m. p.,
președinte.

Atanasiu Baicu m. p.,
director executiv.

Vasile Avramuțiu m. p.,
cassier.

Lazar Cărbunariu m. p., **Iosif Galțiu** m. p., **Ioan Stoia** m. p., **Ioan Rugia** m. p., **Titus Miu** m. p., **George Rotariu** m. p., **Trifu Rugia** m. p.,
membri direcțiunei.

Confrontându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat exacte. — A fő és mellék könyvekkel összehasonlítottán helyesnek találtatott.

Ghiroce, la 9 Ianuarie n. 1903.

Bostoc Miu m. p.,

Iosif Buibașiu m. p.,

Trifu Andrașiu m. p.,
membru comisiunei supraveghietoare.

Nicolae Aga m. p.,

Aurel Coandă m. p.,